

№ 1 (12329)
6 январи
соли 2022

Агар дар ҷаҳон набвад омӯзгор,
Шавад тира аз беҳирад рӯзгор.

ҲАФТАНОМА АЗ 20-УМИ ИЮЛИ СОЛИ 1932 НАШР МЕШАВАД

ОМУЗГОР

НАШРИЯИ ВАЗОРАТИ МАОРИФ ВА ИЛМИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН www.omuzgor-gazeta.tj

ЭЪТИРОФ

ДАР ИН ШУМОРА: •

Марде аз табори миллат

Дар бораи қаҳрамонӣ ва ҷаҳонӣ пурсамари Сарвари хирадмандамон, Қаҳрамони Тоҷикистон, сиёсатмадори шинохтаи ҷаҳон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон сиёсатмадорон ва рӯзноманигорону коршиносон, адибони номдори тоҷик борҳо суханҳои басо барҳақу баланд гуфтаанд.

Собиқ вазири дифои Афғонистон, Қаҳрамони миллии Афғонистон Аҳмадшоҳи Масъуд боре чунин изҳори ақида намуда буд: “Ман имрӯз Роҳбари давлати шуморо дидам, ки ҷон ба кафи даст зерӣ борони тирӯ тӯп барои даъвати бародарони фирорӣ ба сулҳу ваҳдат омадааст. Роҳбаре, ки барои мардумаш ҷонашро дарег намерад, қодир аст сулҳ оварад. Атрофи ӯ муттаҳид шуда, ӯро гиромӣ дорад. Бадбахтии миллати мо-афғонҳо, дар ин солҳои ҷанг он аст, ки мо то ҳанӯз чунин роҳбари ғамхорро надоштем”.

Дар ҳақиқат, Афғонистон то ба ҳол авзои ваҳим ва ногуворе дорад, ки дар ин масъала низ Роҳбари тоҷикони ҷаҳон борҳо аз минбарҳои баланд ҷомеаи ҷаҳониро даъват карданд, то ба қазияи Афғонистон расидагӣ наоянд. Ҷомеаро пешвоён месозанд ва обод мекунанд, миллатро сарҷамъ нигоҳ медоранд. Он чӣ Эмомалӣ Раҳмон барои миллати тоҷик анҷом дод, ин қаҳрамонӣ ва азҳудгузарӣ буд, ки на ҳар кас чунин қудратро дорад.

Вобаста ба ҳакин, сарварони кишварҳои абарқудрат борҳо аз

ин қаҳрамонӣ ва башардӯстии Пешвои миллат ёдовар шудаанд. Ҷорҷ Буш, собиқ президенти ИМА ин гуна баҳо дода буд: «Эмомалӣ Раҳмон дар як давраи барои кишвараш бениҳоят мураккаб инони давлатро ба даст гирифт. Аммо ӯ тавонист дар давраи кӯтоҳ сулҳро дар кишвар барқарор созад ва ба арсаи байналмилалӣ ворид шавад. Чунин сиёсатмадорон ангуштшуморанд».

Ислом Каримов, собиқ Президенти Ҷумҳурии Ўзбекистон, перомунӣ хидматҳои бузурги Сарвари давлат чунин изҳори назар намудааст: «Бо зухури Эмомалӣ Раҳмонов дар саҳнаи сиёсӣ ҳамагон раванди ошғӣ, ки боиси таҳаввулотӣ кунунии зиндагӣ дар Тоҷикистон гардид, оғоз ёфт. Маҳз қобилияти ӯ дар ёфтани роҳҳои дуруст, пайдо кардани мувофиқа байни одамони дорои эътиқодот ва назарияҳои комилан мухталиф, таҳаммулпазирӣ ва иродаи қавӣ ҷузъи асосии сулҳи имрӯза дар Тоҷикистон мебошанд».

Воқеан ҳам, ҷасорат ва садоқати он кас ба халқ Тоҷикистонро аз бӯҳрони бузург ворахонид ва миллатро сарҷамъ намуд, ки ин қаҳрамониро миллати тоҷик ҳаргиз фаромӯш намесозад.

Имрӯз муайян гардидааст ва мо бо боварӣ гуфта метавонем, ки дар сарғаҳи равандҳои давлатсозӣ абармарде ҷилвагар аст, ки ҳамагонро муттаҳид сохт ва хишти давлати навини

тоҷиконро гузошт, ки марҳилаи сарнавиштасоз ва таърихӣ барои мо мебошад. Ин нуктаро ҳам бояд таъкид намуд, ки бори аввал барои миллати тоҷик Президенти кишвар аз ҳештаншинӣ ва аҳдофу ниятҳо ва ваҳдати миллат гуфтанд ва дар китобҳои хеш низ роҷеъ ба ин масъала таълифоте овардаанд, ки барои шинохти тоҷик ва рушди тоҷикият мусоидат менамояд.

Шоири тоҷик, шодравон Гулназар Келдӣ роҷеъ ба роҳи паймудаи миллат сухан ронда, аз саодати миллат хушхӯли намуда, онро роҳи шараф номидааст:

*Ин роҳ, ки бар тани Ватан
шарён аст,
Роҳи шарафи Эмомалӣ Раҳмон аст.*

Ёфтани роҳи ҳалли масъала, хотима бахшидан ба ҷанги ҳонумонсӯз ва эҷоди формулаи нав фақат кори Пешвоён аст, ки Пешвои миллати мо чунин як формуларо эҷод намуданд ва ба тоҷику тоҷикистонӣ сулҳ оварданд, ки роҷеъ ба ин масъала адиби доғистонӣ Расул Ғамзатов чунин гуфтааст: «Фақат ҷанг набошад шуд, он гоҳ ҳамеша баҳор хоҳад буд. Ман аз сулҳ дар Тоҷикистон ниҳоят мамнунам. Инсонӣ бо ҷасорату хирадманд — Президенти Тоҷикистон тавонист формулаи сулҳи ҷанги бародаркушо ёбад».

Ташаббусҳои Тоҷикистон дар арсаи байналмилалӣ ва дифоъ аз тоҷикияту ҳукуки башар аз минбарҳои баланд

(Давомаш дар саҳ.2)

Неруи тавоноӣ ҳидоятгар

саҳ. 3

Фурӯгафзои роҳи миллат

саҳ. 4

Муборизаи дастҷамъона мебояд

саҳ. 5

Гуфтугӯ бо вичдон

саҳ. 6

Даргоҳи донишомӯзон

саҳ. 7

Баъзе масъалаҳои ҳукукии
Стандарти давлатии таҳсилоти
олии касбӣ дар Ҷумҳурии
Тоҷикистон

саҳ. 8-9

Тарбияи майли донишандӯзӣ

саҳ. 10

Дӯсте дорам дар Истаравшан

саҳ. 13

**Обуна ба ҳафтанонаи
«Омӯзгор» барои соли 2022**

Агар хоҳед, ки дар соли 2022 аз навгонҳои соҳаи маориф ва илм огоҳ бошед, амру фармониш ва дастурҳои вазири маориф ва илм ва асноди соҳаи маориф ва илмро саривақт дастрас намоед, аз таҷрибаи ҳамкасбон огоҳ гардед, таҷриба, андеша ва дархости худро пешниҳод карда тавонед, ба нашрияи дӯстдоштаи худ — «Омӯзгор» обуна шавед.

Нархи обуна барои як сол бо иловаи
хидмати почта 149 сомонӣ 05 дирам

СУРАТҲИСОБИ МО

ДХ БДА ҶТ «Амонатбанк»
с/х 20202972200817101000
х/м 20402972316264

РМБ 350101626
РМА 010009400
Ба «Омӯзгор»

@»» Почтаи электронии «Омӯзгор»: omuzgor@inbox.ru

Телефони боварӣ: 227-76-86

Марде аз табори миллат

(Аввалаш дар сах.1)

садо медиҳанд, ки боз ҳам аз гуманизми баланди Эмомалӣ Раҳмон шаҳодат медиҳад. Ҳамчунин, аз ҷониби Кумитаи академикӣ Шӯрои Аврупо Президенти кишвар, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон сазовори Ҷоизаи “Пешвои асри 21” гардиданд, ки ин ҳам идомии ҳамон эътироф аст.

Ногуфта намонад, ки дар натиҷаи пеш бурдани сиёсати хирадмандонаи Сарвари ғамхорамон ва чораҷӯихои ҳукумати кишвар дар кулли соҳаҳои ҳаёти ҷамъиятию давлатии Тоҷикистон рушди босуботи иқтисодию иҷтимоӣ ва вазъи муътадили сиёсӣ ба даст омада, кишвари азизамон - Тоҷикистон шурӯъ аз соли 2000 макони баргузории як қатор конфронсу саммитҳои байналмилалӣ ва макони вохӯриву мулоқотҳои сарони давлатҳои абарқудрат, аъзоёни созмонҳои минтақавию ҷаҳонӣ гардид, ки ин аз сохтори муътадил ва иқтисодӣ баланди давлатамон шаҳодат медиҳад.

Тӯли 30 соли соҳибистиклолии Тоҷикистон ҳаёти фарҳангиву моддӣ тағйир ёфта, миллат ба фараҳи шодӣ расид, тамоми соҳаҳо рушд намуданд ва инқилоби маданӣ дар мамлакатамон сурат гирифт, ки ин ҳама аз баракати мактаби давлатдорӣ навини кишвар мебошад.

Интиҳоби Эмомалӣ Раҳмон барои миллати тоҷик ҳамчун роҳбар беҳтарин интиҳоб буд, ки имрӯз миллат ба тамоми орзуву омолаш расид ва муҳим аз ҳама, сулҳу ваҳдат ба даст омад ва Тоҷикистон дар арсаи ҷаҳонӣ шуҳрати баландро касб намуд.

Бахтиёр МАҲМАДАЛӢ,
ректори Донишқадаи кӯҳию
металлургии Тоҷикистон

СОЗАНДАГӢ

Бунёдкориҳо дар ноҳияҳои Панҷу Кӯшонӣ

Бо иштироки вазири маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон Муҳаммадҷусуф Имомзода, муовини раиси вилояти Хатлон Заробиддин Файзуллозода, раиси ноҳияи Панҷ Зарифхӯча Шохӣён, роҳбари лоиҳаи “Таҷдид ва идомаи сохтмони мактабҳои миёна” Баҳром Сатторӣ ва сардори раёсати сохтмони асосии Вазорати маориф ва илм Дилшод Сафарзода ба сохтмони муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №9 барои 640 ҷойи нишаст дар деҳаи Пахтакори деҳоти Кабут Сайфиддинови ноҳияи Панҷ оғоз бахшида шуд.

Зимни суҳбат бо сохтмончиёну сокинони деҳа иттилоъ дода шуд, ки корҳои сохтмонӣ дар иншоот аз ҳисоби марҳилаи навбатии Бонки Исломии Рушд оғоз мегардад. Фармоишгари иншоот Гурӯҳи татбиқи лоиҳаи “Таҷдид ва идомаи сохтмони мактабҳои миёна” буда, корҳои сохтмонӣ аз ҷониби ҚДММ “Самар СН” ба анҷом расонида мешавад.

Ҳамчунин, бо иштироки вазири маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон Муҳаммадҷусуф Имомзода, муовини раиси вилояти Хатлон Заробиддин Файзуллозода, раиси ноҳияи Кӯшонӣён Иқромиддин Вализода, роҳбари лоиҳаи “Таҷдид ва идомаи сохтмони мактабҳои миёна” Баҳром Сатторӣ ва сардори раёсати сохтмони асосии вазорат Дилшод Сафарзода ба сохтмони муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №60 барои 192 ҷойи нишаст дар деҳаи Чорбоғи деҳоти Заргари ноҳияи Кӯшонӣён оғоз бахшида шуд.

Ёдовар мешавем, ки корҳои сохтмонӣ дар иншооти мазкур аз ҳисоби марҳилаи навбатии Бонки Исломии Рушд оғоз мегардад. Фармоишгари иншоот Гурӯҳи татбиқи лоиҳаи “Таҷдид ва идомаи сохтмони мактабҳои миёна” мебошад.

ХИДМАТИ ТАЪРИХӢ

Пешвои миллат – бунёдгузори сиёсати байналмилалӣ Тоҷикистон

Иштирок ва суҳанронии Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон дар иҷтисоии 48-уми Маҷмаи Умумии Созмони Милалӣ Муттаҳид дар моҳи сентябри соли 1993 барои кишвари мо оғози яке аз давраҳои муҳим дар ҷодаи пешбурди сиёсати байналмилалӣ он махсус меёбад. Зимни суҳанронии худ дар ин ҷаласа роҳбари Давлати Тоҷикистон бори нахуст мавқеи ҷумҳуриро оид ба масоили доғи байналмилалӣ ба ҷомеаи ҷаҳонӣ манзур намуданд. Сарвари тоҷикони олам зимни ин суҳанронияшон қитъаи

*Бани одам аъзои якдигаранд,
Ки дар офариниши зи як гавҳаранд.
Чу узве ба дард оварад рӯзгор,
Дигар узвҳоро намонад қарор.*

-ро бо забони аслии эҷоди он яъне, бо лаҳни ноби тоҷикӣ кироат намуданд. Дар партави ин банди шеърӣ инсонпарастона Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон баъдан борҳо аз минбари баланди СММ ва дигар созмонҳои байналмилалӣ минтақавӣ оид ба масоили муҳимтарини байналмилалӣ ва таҳдиду хатарҳо ба амнияти умумиҷаҳонӣ суҳанронӣ намуда, роҳи ҳалли онҳоро аз нигоҳи Тоҷикистон арзёбӣ намуд.

Вақте суҳан дар бораи ҷомеаи ҷаҳонӣ меравад, бояд пеш аз ҳама онро ба назар гирифт, ки тамоми ниҳодҳои иқтисодӣ-молиявӣ ва сиёсии ҷаҳони имрӯза ба ҳам алоқаи нугустанӣ доранд. Алҳол дар сайёра кишвареро вонемехӯрем, ки бе ҳамкорӣ ба ҷаҳони берунаи худ пешрафти комил дошта бошад. Баҳри ин Президенти мамлакат ҳамкорӣ Тоҷикистонро бо созмонҳои байналмилалӣ минтақавӣ ҷиҳати пайвастан ба равандҳои глобалии рушди ҷомеаи ҷаҳонӣ ва изҳори назари ҷумҳурӣ оид ба онҳо ба ҳайси яке аз бахшҳои муҳимтарини сиёсати хоричӣ муайян намуда, худ низ дар ин ҷода саҳми назаррас мегузоранд. Алҳол ҷумҳурии мо бо созмонҳои бонуфузи байналмилалӣ минтақавӣ, қабл аз ҳама, СММ, САҲА, Иттиҳоди Аврупо, ИДМ, Иттиҳоди иқтисодии Аврупо, Созмони ҳамкорӣ Шанхай, Созмони конфронси исломӣ ва дигар созмонҳои ташкилотҳои ҳамкорӣҳо ба роҳ монда, минбари онҳоро барои арзёбӣ ва пешбурди тасмимҳои байналмилалӣ минтақавӣ истифода меба-

рад.

Дар Тоҷикистон намоёндогани зиёда аз 30 созмони минтақавӣ ва байналмилалӣ, 9 очонсӣ ва дигар муассисаву сохторҳои СММ фаъолият мекунанд. Ҳамчунин, намоёндогии беш аз 46 созмони ғайридавлатии байналмилалӣ сабти ном шудаанд ва бо созмонҳои байнидавлатӣ, ки

об дар ҷаҳон 230 миллиард метри мукаббро ташкил дода бошад, пас то соли 2025 ин рақам 10 маротиба афзуда, ба 2 триллион метри мукабб хоҳад расид. Норасоии об дар минтақаҳои биёбон ва нимбиёбони ҷаҳон ба муҳочирати босуръати аҳолии мусоидат хоҳад кард.

Моҳи сентябри соли 1999 дар иҷтисоии 54-уми Маҷмаи Уму-

дар рушди бахшҳои гуногуни ҳаёти ҷомеа саҳми арзанда мегузоранд. Бо ташаббуси Пешвои миллат якҷанд чашнвораҳо ва ёдгориҳои миллати тоҷик ба руҳияти ёдгориҳои таърихӣ фарҳангии ЮНЕСКО аз қабилӣ Боғи миллии Тоҷикистон дар Бадахшон, мусиқии классикии «Шашмақом», Наврӯзи байналмилалӣ ва ёдгориҳои таърихӣ Тоҷикистон - «Саразм» ворид шуда, таъриху фарҳанги тоҷиконро ба ҷаҳониён муаррифӣ менамоянд.

Президенти Тоҷикистон аз минбарҳои баланди созмонҳои бонуфузи ҷаҳонӣ суҳанронӣ намуда, диққати ҷаҳониёнро ба масъалаҳое, ки доғи ҷомеаи ҷаҳон гардидаанд, ҷалб менамоянд. Аз ҷумла, ба масъалаҳои мубориза бар зидди терроризм, экстремизм, қочоқи маводи муҳаддир андешаҳои роҳи иброд мебаранд ва ҷаҳониёнро даъват менамоянд, то бар зидди ин зухуроти номатлуб муборизаи беамон баранд.

Агар соли 2000-ум норасоии солонан

гии СММ Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон изҳор намудаанд, ки вақти он расидааст, то «таваҷҷуҳи ҷомеаи ҷаҳон ба проблемаҳои оби тоза ва масъалаҳои ба он вобаста ҷалб карда шавад».

Ҳамин тариқ, Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷаҳор ташаббуси байналмилалӣ оид ба ҳалли масоили об пешниҳод намуданд ва аз ҷониби ҷомеаи ҷаҳонӣ ҳамаҷониба дастгирӣ ёфтанд: «Соли байналмилалӣ оби тоза», (соли 2003), Дахсолаи байналмилалӣ амал «Об барои ҳаёт», барои солҳои 2005-2015», Соли байналмилалӣ ҳамкорӣҳо дар соҳаи об, (соли 2013), «Дахсолаи байналмилалӣ амал - «Об барои рушди устувор», барои солҳои 2018-2028». Ин пешниҳодҳои Президенти мамлакат бори дигар собит сохт, ки миллати тоҷик яке аз миллатҳои ташаббускор дар ҷаҳони муосир мебошад.

Исфандиёр БАДАЛОВ,
омӯзгори ДДК ба номи
Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ

ҒАМҲОӢ

Тухфаҳои солинавӣ Пешвои миллат

24 декабри соли равон бо иштироки муовини Сарвазирӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон Матлубахон Сатторӣён, вазири маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон Муҳаммадҷусуф Имомзода, сардори раёсати рушди иҷтимоии Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Гулҷеҳра Абдуфаттоҳзода ва раиси ноҳияи Рӯдакӣ Азизулло Исмаилова ба хонандагони Мактаб-интернати ҷумҳуриявӣ сустшунавоён ва деркаршудагон дар ноҳияи Рӯдакӣ аз номи Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ-Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон тухфаҳои солинавӣ тақдим гардид.

Нахуст, муовини Сарвазирӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон Матлубахон Сатторӣён тамоми хонандагонро аз номи Пешвои миллат, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон бо Соли нави мелодии 2022 муборакбод гуфта, дар рӯзгору таҳсили минбаъдашон муваффақиятҳо таманно намуд. Сипас, ба 220 нафар хонандаи Мактаб-интернати мазкур либосҳои зимистона ва тухфаҳои солинавӣ Пешвои миллат супорида шуд.

Ҳамзамон, 25 декабри соли ҷорӣ тухфаҳои идонаи Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон ба тарбиятгирандагони Мактаб-интернати ҷумҳуриявӣ низомаш махсуси шаҳри Ҳисор, ки аз сару либоси гарм, пойафзолу шириниҳо ва тухфаи солинавӣ иборат буд, расонида шуд.

Тухфаҳои идонаи солинавӣ Пешвои миллатро муовини Сарвазирӣ мамлакат Матлубахон Сатторӣён, вазири маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон Муҳаммадҷусуф Имомзода, сардори раёсати рушди иҷтимоии Дастгоҳи иҷроияи Прези-

денти Ҷумҳурии Тоҷикистон Гулҷеҳра Абдуфаттоҳзода ва раиси шаҳри Ҳисор Шарифҷон Ҷумъазода ба 313 нафар тарбиятгирандаи Мактаб-интернат тақдим намуда, хонандагонро аз номи Пешвои миллат табрику таҳният гуфтанд.

Дар ин замина тухфаҳои солинавӣ, сару либос ва дигар маводи зарурӣ аз номи Пешвои миллат ба 402 нафар тарбиятгирандаи Мактаб-интернати ҷумҳуриявӣ кӯдакони ятими ноҳияҳои Нуробод, Рашт ва Сангвор бо иштироки Эмомалӣ Насриддинзода-Ёрдамчии Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба масъалаҳои рушди иҷтимоӣ ва робита бо ҷомеа, Муҳиддин Пайшамбезода-мушовири бахши ёрдамчии Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Муҳаммадҷовуд Саломӣён-муовини якуми вазири маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон супорида шуд.

Инчунин, бо иштироки Абдурахмон Ҳалимзод-муовини Роҳбари Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Сайфиддин Рачабӣён-сардори раёсати кор бо мақомоти идоракунӣ маҳали Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Нуралӣ Собирзода-муовини вазири маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон ба 405 нафар хонандаи Мактаб-интернати ҷумҳуриявӣ кӯдакони ятими шаҳри Кӯлоб ва ноҳияҳои Шамсиддини Шохин ва Рӯшон тухфаҳои солинавӣ аз номи Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон расонида шуд.

Бахтовар САҒАРОВ,
қорманди Маркази матбуоти
Вазорати маориф ва илм

Дар давраи таътил дар Суғд озмуни вилоятии «Китобхони беҳтарин» гузаронида мешавад.

► ДАР ПАРТАВИ ПАЁМ

Мавқеи бонувон дар ҷомеа

Сарвари миллат дар Паёми навбатии хеш ба масъалаи баланд бардоштани макоми занону бонувон дар ҷомеа таваҷҷуҳи хосса зоҳир намуда, зикр намуданд, ки нақши бонувону занон дар ҷомеаи демократӣ ва дунявӣ хеле бузург мебошад...

Дар ҳақиқат, имрӯз дар кишвар соҳае нест, ки занон фаъолият надошта бошанд. Барои мисол метавон аз ду соҳаи иҷтимоӣ-маориф ва тандурустӣ ёдовар шуд. Тибқи маълумоти омӯри, соли 1991 дар соҳаи маорифи кишвар 95 ҳазор нафар кор мекарданд, ки 52 дар сади онро занону духтарон ташкил медоданд. Соли 2018 ин нишондиҳанда ба 70 дар сад расидааст. Дар соҳаи тандурустӣ соли 1998 аз 45 ҳазор нафар корманд 25 ҳазор нафари онҳо занону духтарон буда, соли 2020 аз теъдоди умумии кормандони соҳаи тандурустиву ҳифзи иҷтимоии аҳоли 68 дар сади онро занон ташкил медоданд.

Занону бонувон дар баробари фаъолият дар соҳаҳои иҷтимоӣ, аз ҷумла, илму маориф, хизмати давлатӣ, кишоварзӣ ва саноат, инчунин, дар соҳаҳои нақлиёт, энергетика, алоқа, сохтмонӣ меъморӣ, бонкдорӣ, мақомоти ҳифзи ҳукуку тартибот ва дар сафи Қувваҳои Мусаллаҳи кишвар низ софдилонаву содиқона заҳмат кашида истодаанд.

Аммо бо вучуди ин ҳама ғамхориҳо,

аз ҷониби давлату Ҳукумати ҷумҳурӣ мавқеи зан ва эҳтиром нисбат ба ҷинси латиф дар баъзе оилаҳо нигаронкунанда

да аст. Барои тағйири ин вазъ Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи пешгирии зӯрварӣ дар оила» (аз 19-уми март соли 2013, №954) амал мекунанд. Дар сарзаминамон ташкилотҳои гуногун, аз ҷумла, МЗЗ «Маркази дастгирии Ғарм», «Раҳнамо», «Хингоб», «Дармон-бахш», «Маърифат», «Начоти кӯдакон», «Оксана», «Кӯҳсор», «Занони Шарқ», «Занҳо-зидди зӯрварӣ», «Умед», «Мар-

кази дастгирии Воруҳ», «Занон-барои адолат», «Сарпараст» ва «Гулрухсор» ба занону бонувоне, ки дучори хушунат

ти хонаводагӣ шудаанд, ёрию дастгирии равонӣ мерасонанд.

Ҳамзамон, ба Кумитаи кор бо занон ва оилаи назди Ҳукумати Ҷумҳурии су-порӣш дода шудааст, ки лоиҳаи Қарори Ҳукумати мамлакатро дар бораи «Стратегияи миллии фаъолгардонии нақши занон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2021-2030» таҳия ва пешниҳод кунад.

Дар замони соҳибистиклолӣ як қатор стратегияву барномаҳои давлатӣ дар ин самт амалӣ гардида, барои фаъолияти пурсамари занону бонувон имконияти васеъ фароҳам оварда шудаанд. Яке аз онҳо додани грантҳои гуногун ба занони хунарманд мебошад. Эълон гардидани «Солҳои рушди деҳот, сайёҳӣ ва хунарҳои мардумӣ» (солҳои 2018, 2019-2021) низ барои занони хонашин имкониятҳои хубе фароҳам овард...

Президенти кишвар, ҳамчунин, таъкид карданд, ки аз ҳисоби бонувони фаъол кадрҳои роҳбарикунанда тайёр карда шаванд ва бо мақсади амалӣ намудани ҳадафҳои Стратегияи миллии рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030 ҷиҳати то 30 фоиз расонидани хизматчиёни давлатӣ ва то 25 фоиз расонидани кадрҳои роҳбарикунанда аз ҳисоби занону бонувони болаёқат дар муҳлати се моҳ «Барномаи давлатии тарбия, интиҳоб ва ҷобачогузории кадрҳои роҳбарикунанда аз ҳисоби занону бонувони болаёқат барои солҳои 2023-2030» таҳия ва ба Ҳукумати мамлакат пешниҳод гардад.

Мунифа ПҶЛОТОВА,
раиси занон ва духтарони
факултети сиёсатишнӣ ва МБ,
Донишгоҳи давлатии ҳуқуқ,
бизнес ва сиёсати Тоҷикистон

Фурӯғафзои
роҳи миллат

Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон дар Паёми имсолаи худ паҳлуҳои ҳаёти иҷтимоиву иқтисодии мамлакат, сатҳи тараққиёту инкишофи ҳоҷагии халқи ҷумҳуриро мавриди таҳлилу баррасӣ қарор доданд.

Нуктаи муҳими Паём аз он иборат буд, ки таҳкими заминаҳои рушди босуботи дарозмуддати стратегияву барномаҳои давлатӣ, баланд бардоштани истифодаи доираҳои миллӣ, махсусан, неруи инсон дар баробари таҳлили амиқ роҳи минбаъдаи инкишофу тараққиӣ ҳамаҷонибаи ҷомеаи Тоҷикистон муайян ва мушаххаас нишон дода шуд. Мо, аҳли маорифи ҷумҳуриро бештар масоили ҳалталаби марбут ба соҳаи маориф ва рушду нумуи он ба худ ҷалб месозад.

Роҳбари кишвар оид ба нақши омӯзгор дар таълиму тарбияи хонандагон, ҷорӣ намудани усулҳои инноватсионӣ ва фаъоли таълимӣ, инчунин, баланд бардоштани сатҳи касбии омӯзгорон, ҷоннок намудани сифати таълим дар муассисаҳои таълимӣ суҳанронӣ карданд. Инчунин, дар Паём зикр гардид, ки «Бо вучуди он ки раванди таҳсил дар муассисаҳои таълимӣ ба низомӣ муайян даромадааст, зарур аст, ки барои боз ҳам баланд бардоштани сатҳу сифати таҳсилот, омода кардани кадрҳои баландихтисос, омӯхтани забони давлатӣ, таъриху фарҳанги бостонии халқи тоҷик, боло бурдани завқу рағбати хонандагон ба омӯзиши фанҳои риёзӣ, дақиқ, табиӣ, технологияи иттилоотӣ ва анзхӯд кардани забонҳои хориҷӣ, махсусан, забонҳои русиву англисӣ таваҷҷуҳи аввалиндараҷа зоҳир карда шаванд».

Яке аз сабабҳои таваҷҷуҳи доимии Президентӣ мамлакат дар Паёмҳои ҳарсолашон ба омӯзиши забонҳои хориҷӣ, хоса забони русӣ аз он иборат аст, ки ҷумҳуриамон айни замон бо беш аз 180 давлат робитаи дипломатӣ ва бо 130 кишвар муносибатҳои тичоративу иқтисодӣ дорад.

Бо вучуди таъсири бӯҳрони молиявӣ ва иқтисодӣ дар шароити кунунӣ мо аз 1 – уми июли соли ҷорӣ ба андозаи 20 фоиз зиёд кардани маоши омӯзгорон ва дигар кормандони соҳаи маориф ғамхории хирадмандонаи Пешвои миллат дар ҳаққи омӯзгорон ба ҳисоб меравад, ки ба аҳли маорифи ҷумҳурӣ рӯҳу илҳом ва тавони тоза дар ҷодаи баланд бардоштани сатҳи сифати тарбия мебошад. Вакте омӯзгор таваҷҷуҳи нисбат ба касбашро аз тарафи роҳбарияти олии мамлакат ва натиҷаи заҳмати худро мебинанд, ӯ худ аз худ барои баланд гардондани сатҳу сифати таълим ҳатман ҷидду ҷаҳд менамояд. Аз ин рӯ, чунин иқдом басо муфид ва саривақтӣ буда, ба масъулият ва вазифаиносии омӯзгорон мусоидат менамояд.

Малика САДРИДДИНОВА,
омӯзгори забон ва адабиёти руси
МТМУ №3, шаҳри Ваҳдат

Роҳнамои имрӯзу фардо

Паёми навбатии Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ-Пешвои миллат, Президенти мамлакат, мухтарам Эмомалӣ Раҳмонро ҳайати кормандони Китобхонаи оммавии вилояти Хатлон ба номи Садриддин Айний дар шаҳри Кӯлоб шунида, рӯҳу илҳоми тоза гирифтанд. Зимни ироаи Паёми имсола ба Маҷлиси миллии Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон қайд гардид, ки даврони соҳибистиклолӣ барои мардуми сарбаланди мо

Фонди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷоп карда, ба ифтихори ҷашни 30-солагии Истиклоли давлатӣ аз номи Роҳбари давлат ба ҳар як оилаи кишвар тухфа намуданд. Ин иқдомҳои наҷиб мо, китобдоронро водор намуд, ки корро боз ҳам хубтару беҳтар ба роҳ монем.

Ҳамзамон, дар Паёми навбатӣ, Президенти кишвар, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон аҳамияти бузурги соҳаи саноатро дар рушди минбаъдаи мамлакат, ҳалли масъалаҳои иҷтимоиву иқтисодӣ ва таъмини иҷрои ҳадафҳои стратегияи миллӣ, аз ҷумла, раванди саноатикунони босуръати кишвар зикр карда, пешниҳод намуданд, ки солҳои 2022-2026 «Солҳои рушди саноат» эълон карда шаванд...

Мо, кормандони Китобхонаи оммавии вилояти Хатлон ба номи Садриддин Айний дар шаҳри Кӯлоб дастуру супоришҳои Пешвои миллатро сармашқи кори ҳаррӯзаи худ гардонда, мекӯшем дар рушду нумуи кишвари азизамон саҳми босазои хешро бигузорем.

Саодат АБДУЛҲАКИМЗОДА,
корманди Китобхонаи оммавии вилояти Хатлон
ба номи Садриддин Айний дар шаҳри Кӯлоб

Илмҳомбахши аҳли илму маориф

Дар Паёми Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон чун ҳамеша ба соҳаи маориф таваҷҷуҳи махсус зоҳир карда шуд.

Роҳбари давлат бо таваҷҷуҳ ба дастовардҳои соҳа ва шароити имкониятҳои бавучудомада изҳор доштанд, ки дар 30 соли истиқлолияти давлатӣ 3240 муассисаи нави таълимӣ барои 1 миллиону 400 ҳазор хонанда сохта, ба истифода дода шуд. Дар замони соҳибистиклолӣ дар кишвар 173 муассисаи таълимии типӣ навад – литсей, гимназия, мактаби Президентӣ, мактаби байналмилалӣ ва муассисаҳои таълимӣ барои хонандагонӣ

болаёқат, инчунин, 196 муассисаи таҳсилоти томактабӣ ва умумии хусусӣ бунёд гардида, ба истифода дода шуданд. Дар ин муассисаҳо 150 ҳазор нафар хонандагон ба таҳсил фаро гирифта шудаанд. Дар умум, ҳоло шумораи хонандагонии муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумии кишвар ба 2 миллиону 200 ҳазор нафар расидааст.

Қайд гардид, ки дар зинаи таҳсилоти ибтидоӣ ва миёнаи касбӣ 39 муассисаи таълимӣ навад ва дар зинаи таҳсилоти олии касбӣ 28 муассиса бунёд гардид ва шумораи онҳо мутаносибан ба 144 ва 41 адад расонида шуд. Соли ҷорӣ шумораи шогирдони муассисаҳои таҳсилоти ибтидоӣ ва миёнаи касбӣ зиёда аз 120 ҳазор нафар ва донишҷӯёни

муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ 245 ҳазор нафарро ташкил кард.

Пешвои миллат афзуданд, ки «Дар панҷ соли минбаъда бояд беш аз 1000 иншооти соҳаи маориф дар ҳамаи зинаҳои таҳсилот сохта, ба истифода супорида шаванд. Дар панҷ соли оянда як миллион нафар шаҳрвандони кишвар бояд соҳибкасб гардонид шаванд». Агар мо дар ин давра ба чунин натиҷа ноил гардида тавонем, бовар аст, ки сатҳи зиндагии мардум боз ҳам беҳтар мешавад, мушкilotи норасоии ҷойи нишаст таълимгоҳҳо аз байн хоҳад рафт.

Лайло ГАПАРОВА,
омӯзгори муассисаи
таълимӣ №5,
ноҳияи Кӯшистон

► ИДЕОЛОГИЯ

Муборизаи дастҷамъона мебояд

Терроризм ва экстремизм аз зумраи хатарҳое ҳастанд, ки мазмуну муҳтавои байналмилалӣ доранд ва ба кишварҳои пешрафтаи дунё таҳдид мекунанд.

Муҳаққиқони мавзуи мазкур се омили асосии ҷалби ҷавононро ба ин гурӯҳҳо баён кардаанд: равонӣ, идеологӣ ва стратегӣ. Ба ақидаи мо, аксари ҷавононе, ки ба гурӯҳҳои ифротгаро мепайванданд, заъфи равонӣ доранд. Омили дуюм ва хеле муассир омили идеологист, ки ҳадафҳои сиёсии гурӯҳҳои муайяноро мушаххас мекунад. Агар барои гурӯҳе фалсафаи сиёӣ аҳамият пайдо кунад, барои гурӯҳи дуюм – таълимоти динист. Аммо ин на таълимоти асили динӣ, балки шакли таҳрифшудаи он аст, ки моёи онро ҳақ будани зӯроварӣ ва куштор ташкил медиҳад. Ниҳоят, омили сеюм – омили стратегӣ ба шумор меравад, ки маҷмуи хама гуна омилҳои дигар буда, воситаҳои мусолиҳатомези ба даст овардани ҳадафҳои сиёсиро умуман қабул надо-рад.

Ба андешаи инчониб, аз ин омилҳо барои воқеияти Тоҷикистон омили равонӣ асосӣ ба шумор меравад, зеро аксари ҷавононе, ки гумроҳ шудаанд, гумкардагони мазмуну моҳияти ҳаёт ё ба қавли дигар, оро аз фазлу хунару донишанд. Барои онҳо дин танҳо ҳамчун ниқоби мафкураӣ хизмат мекунад. Мубаллиғон, махсусан, тавасути воситаҳои электронии ахбор, сомонҳои муҳталифи игвобарангез чунон ҷавононро мағзшӯй мекунанд, ки дар андак муддат онҳо асири ақидаи ғалат шуда, онҳоро, ки муқобили афкорашон қарор доранд, дарҳол ба қуфр муттаҳам месозанд.

Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамчун узви комилҳуқуқи ҷомеаи ҷаҳонӣ мубориза бар зидди терроризм ва экстремизмро яке аз ҳадафҳои асосии худ қарор дода, дар ин самт чораҳои заруриро андешида истодааст.

Мақомоти қонунгузори мамлакат тибқи Конституция, як қатор санадҳои меъёрӣ-ҳуқуқиро қабул намудааст, ки мутобиқи он сохторҳои давлатию ҷамъиятиро барои мубориза бар зидди ҷиноятҳои ҳусусияти террористӣ ва экстремистӣ дошта муваззаф гардонидаст.

Ҳамин тавр, мо бояд кӯшиш ба ҳарч диҳем, то ки фарҳанги динию миллимонро баланд бардорем. Ба ҷомеа, алаҳусус, ҷавонон, фаҳмонда тавонем, ки бо тақлидҳои кӯркӯрона дунболи гурӯҳҳои ифротӣ нараванд.

Дар кори пешгирӣ ва фаҳмондадихӣ аз амалҳои номатлуб баробари мактабу маориф, нақши оила, ВАО ва ҷамаи ниҳодҳои ҷамъиятию давлатӣ дар таълиму тарбияи насли наврас бағоят бузург аст. Ҷиҳати тарбияи шаҳрвандон дар рӯҳияи худшиносӣ ва ҳудодоҳии милли аз матбуоти даврӣ, телевизион, радио ва интернет самаранок истифода бурдан тақозои давру замон аст. Зиёд кардани паҳши барномаҳои махсуси тарбиявӣ-идеологӣ ва шарҳи масоили мубрами вазъияти минтақа ва ҷаҳон дар шабакаҳои телевизиону радио ҷаҳонбинии ҷавононро васеъ намуда, дарки дурусти хатарҳоро осон мегардонад.

Дар ин робита, мувофиқи мақсад шуморида мешавад, ки амалҳо оид ба пешгирӣ намулдани зухуроти экстремистӣ дар муҳити ҷавонон ба самтҳои зерин равона карда ша-ванд:

- ташаққули механизмҳои таҳлили ифротгароии ҷавонон, қоркард намулдани усулҳо барои нест кардани он ва дар ҷойи он ташкил намулдани соҳаҳои иҷтимоии созанда;
- ба вучуд овардани механизмҳои пурмаҳсули таъсир ба раванди иҷтимоикунонии ҷавонон ва ворид намулдани онҳо ба фазои иҷтимоӣ -фарҳангии ҷомеа;
- баланд бардоштани сифати таълиму тарбия дар оила, мактаб ва муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ;
- ба ҷойи қор ва музди хуб таъмин кардани ҷавонон;
- баланд бардоштани ҳамкории мақомоти давлатӣ бо ҷавонон;
- таъсис додани марказҳои ёрии равшанӣ ба ҷавононе, ки ба мушкilot рӯ ба рӯ мешаванд;
- ҳамкории мунтазами волидайн бо муассисаҳои таъли-мие, ки фарзандони онҳо таълим мегиранд;
- баланд бардоштани нақши ҷавонон дар ҷомеаи шаҳрвандӣ.

Барои ҳалли ин масъала равона кардани неру ва фаъолияти тамоми сохтору мақомоти давлатӣ бо мақомоти ғайридавлатию худфаъолияти ҷамъиятӣ, ниҳодҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ бояд дар зехну шуури насли наврас ва ҷавонони мамлакат ҳисси баланди милли, эҳсоси худшино-сиву ватандустӣ, ахлоқи ҳамида, эҳтироми падару модар ва қалонсолон, сабури таҳаммул, омӯзиши илму хунарҳои муосир, меҳнатдӯстӣ ва ғайраи воқеияти қонунро тарғибу таълиғ намулдани лозим аст.

*Исроил ФАЙЗОВ,
қоришноси МТС-и назди
Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон*

Солҳои охир яке аз мушкilotе, ки тамоми ҷомеаи муосирро фаро гирифтааст, хизбу ҳаракатҳои ифротгаро, терроризм, экстремизм ва дигар

фот, нодонӣ ва ҷаҳолатро маври-ди мазаммат қарор додааст.

Ҳамаи ин воқеияту рӯйдодҳо ҳақиқатро таъкид менамоянд, ки мушкilotи аср ва таҳдидҳои

террористӣ ҷалб менамоянд. Аз ин рӯ, ҷавононро мебояд, ки зира-кии сиёсиро аз даст надода, барои дафъи он кӯшиш кунанд, то сулҳ, ваҳдат ва амнияти кишвари ази-

Терроризм - падидаи номатлуб

зухуроти номатлубу хатарзо ме-бошад. Барои ба ҳадафҳои сиёӣ расидан, аксаран созмонҳои ди-нинию экстремистӣ ба фаҳмиши ди-нинию ҷаҳонбинии одамон таъсир расонида, онҳоро ба доми худ ме-кашанд. Ҳол он ки таърихи афко-ру андешаи инсонӣ исбот менамо-яд, ки илму дониш ҳеҷ вақт душ-мани дину имон набуда, балки бар зидди хурофот, кӯҳнапарастӣ, афсонаҳои баъзе диндорони кам-саводу ҷаласавод буд. Ягон му-тафаккир ё донишманди асили гузашта ва муосир низ бар зидди дин набарномадааст, балки хуро-

нав ба тамаддуни башарӣ мун-тазам таъсир расонида, амнияти давлатҳои хурду бузурги оламо ба хатари ҷиддӣ рӯ ба рӯ наму-дааст. Ин ҳодисаҳо бори дигар исбот намуданд, ки терроризм ва экстремизм чун вабои аср хатари глобалӣ буда, террорист ватан, миллат ва дину мазҳаб надорад, ҳамзамон, таҳдиде ба ҷомеаи ҷаҳонӣ ва ба ҷони ҳар як сокини сайёра аст.

Саркардагони неруҳои тах-рибқор, махсусан, ҷавононро бо ҳар гуна ваъдаҳои бардурӯги динию дунявӣ ба ҷараёнҳои

замон ҳифз гардад.

Ба қадри неъматҳои даврони истиқлолият ва муқаддастарин арзишҳои давлату давлатдорӣ бояд расид, чунки ҳифзи ин неъ-мати бебаҳо барои ҳар як фарди ҷавон ҳам қарз, ҳам масъулият ва ҳам шарафу номуси ватандорӣ мебошад.

*Шарифхон Абдулманон
РАҶАБЗОДА,
директори китобхонаи
илмӣ Донишқадаи технология
ва менеҷменти инноватсионӣ
дар шаҳри Кӯлоб*

Ватанро бо меҳр бунёд созем!

Дар Донишқадаи политехникии Донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи академик Муҳаммад Осимӣ чорабиниҳои маърифатӣ ҷиҳати амалисозии тадбирҳои оид ба иҷрои “Стратегияи муқовимат ба экстремизм ва терроризм дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2021 - 2025” доир гардид. Дар чорабинӣ директори Донишқадаи политехникии Донишгоҳи техникии Тоҷикистон, номзади илмҳои техника, Дилафрӯз Саидӣ, ёрдамчи прокурори шаҳри Хучанд, ҳуқуқшиноси дараҷаи 2 Сулҳиддин Ғоибзода, мудири шуъбаи рушди иҷтимоӣ ва робита бо ҷомеаи дастгоҳи раиси шаҳри Хучанд Мирзочон Мирзобоев, ходими дин, имомхатиби масҷиди ҷомеи “Ихлос” Абдулҳафиз Аҳадов иштирок доштанд.

Сулҳиддин Ғоибзода аҳамияти қабули “Стратегияи муқовимат ба экстремизм ва терроризм дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2021 - 2025” – ро бо

мисолҳои возеҳ фаҳмонида таъкид дошт, ки яке аз масъалаҳои ниғаронкунанда ва таъшишовари глобалӣ дар ҷаҳони муосир ин паҳншавии зухуроти номатлубу дахшатовар ва хатарзои терроризм ва экстремизм мебошад. Ташкилотҳои экстремистӣ барои вайрон намулдани ақидаи мардум шаҳрвандони зудбавари дунёро бо фиреби худ бовар қунонидани мешаванд, ки сиёсати давлат ва ҳукумат бар зидди ақидаҳои динии онҳост. Бо чунин восита дини мубини исломо барои ба ҳадафҳои нопоки худ расидан истифода мебаранд. Аз маълумотҳо бармеояд, ки дар ҷамаи минтақаҳо теъдоди зиёди қурбоншудагони терроризм ва экстремизмро ҷавонон ташкил мекунанд. Бинобар ин, ҷавононро мебояд, ки зиракии сиёсиро аз даст надода, худро аз ин фиребгарон дифоъ намуна тавонанд.

*Нӯғмон РАҶАБЗОДА,
Абдусабурӣ АБДУЛВАҲҲОБ*

► ОЗМУН

Аз 3 олимпиадаи байналмилалӣ бо 8 медал

6 - 11 декабри соли ҷорӣ дар шаҳри Бокуи Ҷумҳурии Озарбойҷон Олимпиадаи байнал-милалӣ “Озмоншӯҳои таълимии истеъдодҳо-2021” аз ҷанҳои мате-матика, физика ва химия байни хо-нандагони синфҳои 9-10 баргузор гардид, ки Ҷумҳурии Тоҷикистонро 3 нафар хонандаи муассисаҳои таълимии кишвар муаррифӣ на-муданд. Дар Олимпиадаи байнал-милалӣ “Озмоншӯҳои таълимии истеъдодҳо-2021” хонандагон аз давлатҳои ИДМ ва Балтика ишти-рок намуданд. Шукрона Охунова, хонандаи синфи 9-и муассисаи дав-латии таълими барои хонандагони болаёқати шаҳри Хучанд сазово-ри ҷойи сеюм гардида, бо медали биринҷӣ сарфароз гардонид шуд.

Инчунин, рӯзҳои 11-12 декабр дар шаҳри Алмаатои Ҷумҳурии Қазоқистон Олимпиадаи даставии барномасозии АвруОсиё байни хо-нандагони синфҳои 10-11 баргузор гардид, ки аз Ҷумҳурии Тоҷикистон 2 дастаи иборат аз 6 хонанда ва 1 роҳбари даста иштирок намуда, са-зовори 6 ҷойи ифтихорӣ (3 медали биринҷӣ ва 3 медали нуқра) гарди-данд. Аз ҷумла, Дилшод Имомов, хонандаи синфи 11-и Муассисаи давлатии таълимии “Литсей барои хонандагони болаёқат” дар шаҳри Душанбе (медали биринҷӣ), Бинё-мин Афромимов, хонандаи синфи 11-и “Литсей барои хонандагони болаёқат” дар шаҳри Душанбе (ме-дали биринҷӣ), Бежан Гулов хонан-даи синфи 11-и Литсей барои хонан-дагони болаёқат дар шаҳри Душан-

бе (медали биринҷӣ), Шаҳром Ами-нов, хонандаи синфи 11-и филиали Литсей-интернати тоҷикӣ-русии Ҳотам ва ПВ дар шаҳри Ҳисор (ме-дали нуқра), Ворис Раҳимов, хонан-

ка, химия ва биология “IJSO 2021” тариқи фосилавӣ байни хонанда-гони синфҳои 5-9 баргузор гардид, ки Ҷумҳурии Тоҷикистонро 6 на-фар хонанда муаррифӣ намулданд.

даи синфи 11-и филиали Литсей-интернати тоҷикӣ-русии Ҳотам ПВ дар шаҳри Ҳисор (медали нуқра), Бобоҳон Маҳмудов, хонандаи син-фи 10-и филиали Литсей-интернати тоҷикӣ-русии Ҳотам ПВ дар шаҳри Ҳисор сазовори медали нуқра шу-данд.

Ҳамзамон, рӯзҳои 12-21 декабри соли ҷорӣ дар шаҳри Дубайи Амо-рати Муттаҳидаи Араб 18-умин Олимпиадаи байналмилалӣ илмӣ барои наврасон аз ҷанҳои физи-

Дар Олимпиадаи мазкур хонан-дагони 74 давлат иштирок наму-данд. Аз Ҷумҳурии Тоҷикистон Ҳусейн Ғуломзода, хонандаи син-фи 9-и “Литсей барои хонандагони болаёқат” дар шаҳри Душанбе аз байни 400 нафар иштирокчи ҷойи сеюмро ба даст оварда, бо медали биринҷӣ сарфароз гардонид шуд.

*Зайнаб ҲУСЕЙНОВА,
қорманди маркази матбуоти
Вазорати маориф ва илм*

Дар шаҳри Душанбе масъалаи натиҷаҳои даъвати шаҳрвандон ба хизмати ҳарбиро баррасӣ карданд.

► БА ОЗМУНИ «ҲОМИИ ВАТАН БУДАН ШАРАФ АСТ»

Вақти хӯроки шом. Ҳама сарбозони қисми ҳарбӣ саф кашида, ба ошхона омаданд. Овози радио ба гӯш мерасид. Пас аз лаҳзаи мусиқӣ ровӣ порчае аз шеърӣ пурмазмунӣ Гаффор Мирзо кироат кард:

*Дил ба гами Ватан фиғор ман накунам,
кӣ мекунад?*

*Чон ба раҳи Ватан нисор ман накунам,
кӣ мекунад?*

*Дар баду неки ӯ шарик ман наинавам,
кӣ мешавад?*

*Ҳифзу вафои ӯ шиор ман накунам,
кӣ мекунад?*

Шаб. Вақти хоб сарбозе (шояд ҳамаи сарбозон) пас аз шунидани ин порчаи шеърӣ ба фикр фуру рафт. Дар ҳоле ки дар кати худ дароз кашида буд, бо вичдонаш ба гуфтугӯ оғоз намуд:

-Манам сарбози Ватан! Ватан-модар, хоҳар, додар, хешу табор ва миллати фарҳангсолорам медонанд, ки агар ягон душман ба кишвари азизам ҳамла кунад ё ворид шавад, маро дар сангар доранд. Онҳо медонанд, ки ман танҳояшон намегузорам ва аз онҳо дифоъ мекунам. Бовар доранд, ки то қатраи охирини хунам бо душман мечангам ва Ватанамро аз ҳама гуна хавф наҷот медиҳам. Пас чаро тарки масъулият кунам? Чаро саркашӣ аз фармонҳои фармондеҳон кунам? Не, ҳаргиз чунин нахоҳам кард! Ҳамеша барои номуси худ ва ҳамватанонам содиқонаву софдилона хизмат мекунам! Шаъну шараф ва эътибори кишвари худро пос медорам ва ба он ҳеҷ гоҳ хиёнат намекунам! Агар хиёнат кунам, ба кӣ хиёнат мекунам? Албатта, ба худ! Ба модар, падар, хоҳар, зан ва духтари худ. На, ҳаргиз! Ҳаргиз чу-

нин нахоҳам кард! Зеро ман фарзанди диловароне чун Шерак, Спитамен, Те-мурмалику садҳо фидоии Ватан ҳастам

ва хунашон дар рағҳои ман ҷорист. Онҳо ҷони худро баҳри дифоъ аз Ватан фидо карданд. Ман низ омодаам, ки ҷони худро баҳри озодии худ ва насли ҳозираву ояндаи миллат фидо кунам.

Вичдон:

-Эй сарбоз! Ҳоло вақти он расидааст, ки аз ҳарвақта дида бештар баҳри озодӣ ва сулҳу суботе, ки Ватани маҳбубамон дорад, ҷаҳд бикунӣ! Фикру андеша ва қувваи ҷисмонии худро баҳри дифоъ аз Ватан сарф намоӣ! Зеро ту дар назди Ватану миллат савганди садоқат ёд кардаӣ:

«Ман ... ба сафи Қувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон дохил шуда, барои садоқат ба халқи худ,

суботкорона паси сар менамоям, сирри давлатӣ ва ҳарбию қатъиян пинҳон медорам. Агар ман ин қасами тантанавори худро шиканам, бигуздор ба ҷазои саҳти қонун ва нафрати халқ гирифта мешавам.»

Ҳифзи Ватан ва ҳимояи манфиатҳои он танҳо аз рӯи қасами хӯрдаат нест, балки амри ман - вичдонат аст! Агар ба Ватани худ содиқона хизмат накуни, бо ман чӣ гуна рӯ ба рӯ мешавӣ? Дар ҳоле, ки ҳар соғияву ҳар лаҳза бо ту рӯ ба рӯям.

Сарбоз:

-Эй, вичдон! Ташаккур, ки ту дар танҳои маро ҳамдами хайр ҳастӣ ва ҳамеша маро ба роҳи нақу ҳидоят месозӣ. Ман ҳеҷ гоҳ суҳанони Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмонро аз ёд набурдаам, ки гуфта буданд: «Мо ба ҷавонони баору номуси Ватан бовар дорем...» Мекунам, ки ҳамеша сазовори боварии Сарвари давлат ва халқи азизам бошам ва ба Ватани маҳбубам содиқона хизмат кунам! Зеро:

Ҳоки Ватанам сурмаи ҷаҳмонӣ ман аст,

Рӯи Ватан оинаи раҳшонӣ ман аст.

Нури Ватан офтоби тобонӣ ман аст,

Меҳри Ватанам дар дили ҷӯшонӣ ман аст.

Нилуфар ТИЛЛОЕВА,
омӯзгори забон ва адабиёти тоҷикӣ
МТМУ-и №1 ба номи академик Бобоҷон
Ғафурови ноҳияи Зафаробод

Ҳифзи ҳар хонаи обод зарур аст, зарур!

Ҳифзи Ватан вазифаи муқаддаси ҳар як шаҳрванди кишвари азизамон мебошад.

Беҳуда нест, ки шоири ватандӯст, шодравон Муҳаммадҷон Раҳимӣ ҷавонро ба ҳифзи ватан даъват намуда, мегӯяд:

Ҳифзи ин давлати озод зарур аст,
зарур!

Ҳифзи ҳар миллату авлод зарур аст,
зарур!

Ҳифзи ин мамлакати шод зарур аст,
зарур!

Ҳифзи ҳар хонаи обод зарур аст, зарур!

Шоири ҷанговар Ҳабиб Юсуфӣ бо эҳсоси баланди ватандӯстӣю ватанпарастӣ меҳру муҳаббати худро ба ватан чунин баён кардааст:

Ҳар кас ба ватан чун гули садбарг бувад,

Дар беватанӣ рангу руҳаш зард бувад.

Шоири тозабаён Қутбӣ Киром бошад дур аз Ватан будани шахсро марғ ҳисобида, чунин нигоштааст:

Дур аз Ватан зинда бимонам, мурдам,
Дар ҳифзи Ватан агар мурам, зинда
шавам.

Устод Мирзо Турсунзода дар масъалаи содиқона дӯст доштани Ватан аз ҷавонон даъват ба амал оварда мегӯяд:

Эй Ватан, ба ту мо вафо кунем,

Хизмати туро адо кунем.

Гар талаб кунӣ, ҷон фидо кунем,

Аз хатар туро мо раҳо кунем.

Ба ҳамин мазмун Абулқосим Лоҳутӣ гуфтааст:

Дар роҳи Ватан мурдан зиндагист,

Мурдан зиндагонӣ дар бандагист.

Ё ин ки:

Мафурӯш обрӯи Ватан зи тарсу ҷон,
Номи абад ба ҷиммати мардӣ харид
кун.

Шоири ватансаро ҳар як фардро баҳри ҳифзи Ватан, ватандӯстӣю ватанпарастӣ, садоқату вафодорӣ ва азизу муқаддас донистани ҳар як вачаби ҳоки марзу буми аҷдоӣ ва ҳар қатраи оби Ватан даъват намудааст. Лоик Шералии соҳибсуҳан ибтидою моҳияти ватанро дар дӯст доштани зодгоҳ медонад:

Ибтидои ман деҳаи хурди Мазор,
Интиҳои ман ҷаҳони беканор...

Ҳар як фарди боору номус ва вафодору солимфикру солимандеша баҳри ҳифзи «Модар – Ватан»-и худ бояд кӯшишу ғайрат карда, дар ваҳдату амниятю осоиштагии кишвар бояд саҳми арзандаи худро гузорад.

Шерзод КОМИЛӢ,
омӯзгори мактаби №24
ба номи Ҷӯлибой Қомилов,
шаҳри Истаравшан

► КОНФЕРЕНСИЯ

27 декабри соли ҷорӣ бо ташаббуси Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон дар Консерваторияи миллии Тоҷикистон ба номи Т. Сатторов Ҳамоиши фарҳангӣ иборат аз ду бахш: конференсияи ҷумҳуриявӣ илмӣ-амалӣ дар мавзӯи «Омӯзиши «Шашмақом» ва

иловагӣ ворид карда шуд. Ба андешаи ман, дарсҳои мусиқии назариявӣ бояд ҳатман таҳти назорати мутахассисони хуби соҳа гузаронида шаванд.

Дотсенти кафедраи сарояндагии анъанавӣ Саъдулло Қаримзода зимни ироаи маърузаи худ «Доираи жанри

Омӯзиши «Шашмақом» ва «Фалак» дар муассисаҳои таълимӣ

«Фалак» дар муассисаҳои таълимӣ» ва мизи мудаввар дар бораи «Ҷустуҷӯҳои эҷодӣ дар Шашмақом ва Фалак» баргуздор гардид. Ин ҷамъомад ба муносибати 30-солагии Истиқлоли давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва шомил шудани Фалак ба Феҳристи мероси фарҳангии ғайримоддӣи башариёт гузаронида шуда, дар он вазири фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон Зулфия Давлатзода, ректори консерваторияи мазкур Миралӣ Достизода, доктори илмҳои санъатшиносӣ, профессори кафедраи таърих ва назарияи мусиқии консерватория Фароғат Азизӣ, сарояндагони мумтоз Давлатманди Хол, Файзалӣ Ҳасанов, Саидкул Билолов, Умари Темир, Ҳаётой Муъминова, Мастона Эргашева ва дигар мутахассисони соҳа иштирок ва суҳанронӣ карданд.

Зулфия Давлатзода изҳор дошт, ки Фалак жанри мусиқии қадимаи шифоӣ буда, дар тӯли садсолаҳо аз гӯш ба гӯш, аз забон ба забон, аз дил ба дил ба тарзи мактаби «устод-шогирд» то ба имрӯз расидааст.

Фароғат Азизӣ дар мавзӯи «Қоркарди фанҳои мусиқӣ-назариявӣ зимни мусиқии суннатӣ-проблемаи ҳалталаби имрӯз» маъруза намуда, зикр кард, ки дар давоми фаъолияти консерватория дар қараёни таълим дарсҳои зиёди

Фалак дар ду анъанаи асли: дарёфтҳо ва дурнамоҳо» қайд кард, ки асоси пайдоиши фалакхонӣ таърихан дар ду минтақа-Бадахшон ва Қўлоб ба вуҷуд омадаву то имрӯз ба таври назаррас рушд кардааст.

Сипас, маърузаҳои гурӯҳе аз омӯзгорон шундида шуданд.

Дар нимаи дуюми рӯз дар мавзӯи «Ҷустуҷӯҳои эҷодӣ дар Шашмақом ва Фалак зимни устод-шогирд» мизи мудаввар баргуздор гардид, ки дар он ҳайати профессорону омӯзгорони Консерваторияи миллии, Донишқадаи давлатии фарҳанг ва санъати Тоҷикистон ба номи Мирзо Турсунзода, намоёндагони Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи Б. Ғафуров, Коллеҷи санъати ба номи А. Бобокулов, коллеҷи санъати шаҳри Хучанд ба номи Содирхон Ҳофиз, Коллеҷи ҷумҳуриявии санъати ба номи Қароматулло Қурбонови шаҳри Қўлоб, Мактаб-интернати миёнаи махсуси санъати ҷумҳуриявӣ ба номи М. Атоев ва Мактаб-интернати миёнаи махсуси мусиқии ҷумҳуриявӣ ба номи З. Шаҳидӣ ширкат варзида, доир ба мавзӯҳои ироашуда бахсу музокира намуданд.

Дилафрӯзи АВАЗ,
«Омӯзгор»

Дар вилояти Суғд аксияи «Тозагии соҳил» гузаронида шуд.

► ФАЪОЛИЯТ

Дар шаҳри Кӯлоб 16 сол боз коллеҷи иқтисодӣ-техникии ғайридавлатӣ амал мекунад. Коллеҷи мазкур бо ташаббус ва заҳматҳои Теша Носиров дар ҳамкорӣ ва дастгирии Мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии шаҳри Кӯлоб ва Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон таъсис дода шудааст. Таълиму тарбия дар коллеҷ дар шакли рӯзона ва ғоибона ба роҳ монда шудааст.

Коллеҷи мазкур мутобиқи меъёрҳои давлатии таҳсилоти миёнаи касбӣ аз рӯи 4 ихтисоси иқтисодиёт - васл ва истифодаи таҷхизоти барқӣ, муҳосибӣ, таҳлил ва назорат, сохтмон ва истифодабарии биноҳо ва иншоот мутахассисонро тайёр мекунад. Таҳсили донишҷӯён дар коллеҷ аз рӯи шартнома ва бо маблағгузори падару модарон ба роҳ монда шудааст. Тавре директори коллеҷ Т. Носиров иброз намуд:

- Солҳои аввали таъсиси коллеҷ барои аҳли омӯзгорону донишҷӯён мушкilotи зиёде пеш омад. Аз ҷумла, нарасидани синфхонаҳои таълимӣ,

Даргоҳи донишомӯзон

озмоишгоҳҳои фанӣ ва воситаҳои аёни ва техникӣ ба фаъолияти мунтазами раванди таълиму тарбия ҳалал мерасонад. Боиси ҳушнудист, ки бо иқдоми омӯзгорону шахсони саҳоватпешаи шаҳр, дар ҳамкорӣ бо раиси шаҳри Кӯлоб дар муҳлати кӯтоҳ проблемаҳои ҷойдошта бартараф гардида, раванди таълиму тарбия дар коллеҷ ду баст ба роҳ монда шуд. Дар коллеҷ бо мақсади мунтазам ташкил намудани чараҳои таълиму тарбия кабинети компютерӣ (бо 35 адад компютер), 4 кабинети таълимӣ, кабинети физика, кабинети фанни иқтисодӣ, 2 тахтаи электронӣ ва китобхона бо толори хониш таъмиру таҷдид карда шуд. Дар соли хониши 2021-2022 155 нафар донишҷӯ ба шуъбаҳои рӯзона ва ғоибонаи коллеҷ қабул шудаанд. Дар муассисаи таълимӣ оид ба масъалаи нарасидани кадрҳо мушкилиёе ҷой надорад, омӯзгорон ба тариқи озмун қабул мешаванд, ки дорои маълумоти олии омӯзгорианд. Дар соли сипаригардида коллеҷро 66 нафар толибилм хатм намуда, тибқи роҳхати коллеҷ барои кор ба шаҳру ноҳияҳои вилояти Хатлон фиристода шудаанд. Дар соли нави таҳсил имтиҳони дохилшавиро 25 нафар довталаб тариқи ММТ ва 170 нафар тариқи анъанавӣ супорида, соҳиби номи донишҷӯ шуданд. Маблағи шартномаи таҳсил дар шуъбаи ғоибона барои як нафар донишҷӯ 1700 сомонӣ мебошад. Маъмурияти коллеҷ барои баланд бардоштани савияи дониши амалии донишҷӯён, бо дарназардошти ихтисос бо шабакаҳои барқии минтақаи Кӯлоб, шуъбаи молияи шаҳр, хифзи иҷтимоӣ ва раёсати андозии минтақа шартномаи ҳамкорӣ дорад. Аз ин лиҳоз, пас аз хатми коллеҷ хатмкунандагон бо роҳхат барои кору фаъолият ба муассисаҳои мазкур фиристода мешаванд. Донишҷӯёни эҳтиёҷманд бо хобгоҳ таъмин карда мешаванд. Айни замон ду хобгоҳ барои қабули писарон ва духтарон омода ҳастанд. Бо дастгирии соҳибкори маҳаллӣ барои омӯзгороне, ки ба хона эҳтиёҷ доранд дар назди коллеҷ бинои дуошёнаи истиқоматӣ сохта шудааст. Дар соли таҳсили 2021-2022 ба литсей 155 нафар донишҷӯ дохил шуданд, ки 62%-и нақшаи қабулро ташкил мекунад.

Шариф АБДУЛҲАМИД,
«Омӯзгор»

► МУҲИТИ ЗИСТ

Табиат хонаи инсон, манбаи зиндагӣ ва фаъолияти ӯст. Инсоният дар табиат бахту саодати худро меҷӯяд ва пайдо мекунад. Мо ҳар қадар ки ба табиат дилбастагӣ дошта бошем, онро ҳифз ва захирақояшро афзун гардонем, саховати он нисбат ба мо хеле зиёд мегардад ва агар онро мо беист харобу вайрон созем, аз табиат ҷазо мебинем.

Ин нуктаро бояд ёдрас намоем, ки тибқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон “Ҳифзи табиат, истифодаи оқилона ва барқарорсозии захираҳои он, солимгардонии муҳити зист вазифаи умумидавлатист, кори тамоми мардум ва қарзи маънавии ҳар фард мебошад.” Аз ин лиҳоз, муҳофизат ва самаранокӣ оқилона истифода бурдани сарватҳои табиӣ яке аз муҳимтарин масоили доғи рӯз буда, на танҳо дар ҷумҳурӣ, балки дар сатҳи байналхалқӣ ҳамчун проблемаи глобалии сайёра ба ҳисоб меравад. Санадҳои таърихӣ гувоҳӣ медиҳад, ки дар натиҷаи рӯяи накардани меъёрҳои табиат ва бераҳмона истифода бурдани сарватҳои табиӣ ҷи фочиаҳо дунболоғири инсоният гашта, зиёни моливу моддӣ ба бор овардааст. Таърихи инсоният шохиди он аст, ки одамизод навъҳои энергияи дар ихтиёраш бударо на ҳама вақт дуруст истифода мебурд. Вай ҷангҳои харобиовар мебурд, ба табиат муносибати нодуруст ва ҳатто ҷинояткорона дошт. Одам бисёр қонуниятҳои табиатро надониста, онҳоро ҳалалдор мекунад, ҳатто оқибатҳои ҳалокатовари “ғалаба”-и худро дар табиат тасаввур намекунад.

► ТОЗАНАШР

Таълифи ду китоби пурарзиш

Бо ташаббуси Китобхонаи вилоятии оммавии ба номи Тошхоча Асирӣ ду китоб бо номҳои «Мавзъҳои таърихӣ, фарҳангӣ ва сайёҳии Тоҷикистон» ва «Панди ниёгон ва шеърҳои ҳикмати бузургон» нашр гардид. Китоби «Мавзъҳои таърихӣ, фарҳангӣ ва сайёҳии Тоҷикистон» ба ифтихори ҷашни фархундаи 30-солагии Истиқлоли давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон, «Солҳои рушди деҳот, сайёҳӣ ва ҳунарҳои мардумӣ» эълон гардидани солҳои 2019-2021 ва истиқболи 105-солагии Китобхонаи вилоятии оммавии ба номи Тошхоча Асирӣ таҳия шуда, аз 192 саҳифа иборат аст.

Он дар заминаи маводи қомусҳо, донишномаҳо, дастуру ёдномаҳои таълимӣ, мақолаҳои дар рӯзномаву маҷаллаҳо батабърасида, ҳабару гузоришоти дар сомонҳои расмӣ интишоргардида ва маъхазҳои гуногун рӯйи қоғаз омада, дар поёни ҳар як моддаи энциклопедӣ маъхазӣ маълумот навишта шудааст.

Дар китоби «Панди ниёгон ва шеърҳои ҳикмати бузургон» бошад, баробари ашъори дилнишин, ҳуруфи ҳақимона, панди рӯзгор, инчунин, гуфтори ибратомӯзи

► ХАБАР

Ифтидои маркази гармидиҳӣ дар донишгоҳ

Дар назди бинои хобгоҳи донишҷӯёни Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ маркази нави гармидиҳии «Енка» бо иқтидори 300 ККАЛ мавриди баҳрабардорӣ қарор гирифт. Дар маросими ифтитоҳи он раиси шаҳри Кӯлоб Бахтиёр Назарзода, ректори Донишгоҳи давлатии Кӯлоб Абдусалом Миралӣзода, роҳбарону мудирони макотиби олии миёнаи шаҳр, олимону омӯзгорон, инчунин, донишҷӯён ширкат доштанд. Раиси шаҳр зикр кард, ки истифодаи чунин як маркази гармидиҳӣ, ки бо маблағҳои худӣ

барои бехтар гардидани шароити зиндагии донишҷӯён аз аҳамият ҳоли набуда, пеш аз ҳама, баҳри тарбияи ҷавонон дар рӯҳияи меҳнатдӯстӣ, ободкориву бунёдкорӣ, эҳтиромгузоштан ба фарҳангу арзишҳои миллӣ, пазируфтани ҳислатҳои неки инсонӣ нақши муассир дорад.

Ректори донишгоҳ Абдусалом Миралӣзода гуфт, ки то истифода дода шудани ин маркази ягона бинои 4 ошёнаи хобгоҳи духтаронаи донишгоҳ, ки аз 100 хучра иборат буда, дар он 400 нафар духтар зиндагӣ мекарданд, дар фасли сармо

бо печҳои барқӣ гарм карда мешуданд. Акнун бо ба истифода дода шудани маркази гармидиҳӣ шароити зисти донишҷӯён дар хобгоҳ бехтар гардид. Дар ояндаи наздик ният дорем, ки ду бинои таълимии донишгоҳро ба системаи гармидиҳии ягона пайваست намоем, - афзуд А. Миралӣзода. Дар фарҷоми чорабинӣ як қатор кормандони донишгоҳ, ки дар бунёди маркази гармидиҳӣ саҳми арзанда доранд, бо тухфаҳои хотиравии ректори донишгоҳ сазовор гардиданд.

А. ШАРИФ,
«Омӯзгор»

Замин – гаҳвораи табиат

Дар натиҷаи муносибатҳои бераҳмона ба замин бисёр давлатҳои дунёи қадим иқтидори худро гум карданд ва баъзеашон тамоман нест шуданд. Камқувватии замин мамлакатро ба биёбон табдил медиҳад. Несту нобуд кардани бешазор сабаби хушкидан, эрозия ва ба гарду ҷанг мубаддал шудани ҳок мегардад. Бешазор пеши шамолро мегирад ва обро бухор карда, иқлимиро нарм мегардонад. Дар баробар ин,

сад. Имрӯз замоне фаро расидааст, ки муносибати инсон ба табиат ҷаҳат маънои истеъмолӣ дорад. Ҳифзи қаъри Замин, пеш аз ҳама, ба кам кардани истифодаи ғайриоқилонаи сарватҳои органикӣ ва маъдани вобаста аст. Фаъолияти инсон - ҷарондани ҷорво, бунёди биноҳо ва роҳҳо, гузаронидани ҳатти барқ бисёр вақт ба тағйирёбии бебозгашти ҷамоаи табиӣ наботот оварда мерасонад. Инсоният бояд гуногунии

бешазор ба об шудани барфҳо як қадар монев мешавад: оби барф заминҳоро нам ва оби зеризаминиро меафзояд. Дар натиҷа, сатҳи оби дарёҳо ҳамеша як хел мемонад, баҳорон обхезӣ намешавад. Ҳар сол бо сабабҳои офатҳои табиӣ (сӯхтор) дар тӯли зиёда аз 30 сол замин қариб аз нисфи бешазорҳояш маҳрум гашта, обхезӣ, омадани сел, эрозия, обшӯй ва хушк шудани ҳок, тағйир ёфтани иқлим қариб дар ҳамаи мамлакатҳо ба назар мера-

наботот ва ҳайвонотро дар сайёра нигоҳ дорад.

Мо як қисми таркибии табиат ҳастем ва аз он ба пуррагӣ вобастагӣ дорем. Аз ин рӯ, вазифадорем, ки тамоми фаъолияти худамонро на бар зарари табиат, балки барои бартараф кардани тамоми зарари зиёноҳои табиат равона кунем, зеро “табиат, хонаи мо – Сайёраи Замин” мебошад.

Гавҳар ҲОМИДОВА,
омӯзгори МТМУ №73,
ноҳияи Рӯдакӣ

Нуъмон РАҶАБЗОДА,
«Омӯзгор»

► МУЛОҲИЗА ВА ПЕШНИҲОД

Баъзе масъалаҳои ҳуқуқии Стандарти давлатии

Дар шароити бунёди давлати демократӣ ва ҳуқуқбунёд, ки кишвари мо низ шомили ин ҷараён аст, таъмини тараққиёти соҳаҳо ва бахшҳои ҳаёти ҷомеаро бидуни ба вучуд овардани заминаи мукаммали қонунгузорӣ тасаввур кардан душвор аст. Дар Консепсияи сиёсати ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2018 –2028, ки бо фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 6 феввали соли 2018, №1005 тасдиқ шудааст, яке аз омилҳои зарурати қабули он «пешгирӣ ва бартараф намудани ихтилофот, номутобиқатӣ, нуқсонҳо, тақроршавӣ дар қонунҳо ва хориҷ кардани меъёрҳои ҳуқуқии моҳияташонро гумкардаю камсамар» доништа шудааст.

Бо ин мақсад, айни ҳол дар кишварамон оид ба соҳаҳои гуногуни ҳаёти ҷомеа, аз ҷумла, соҳаи маориф низ як зумра санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ қабул ва мавриди амал қарор дода шудааст, ки онҳо дар баробари дигар омилҳо ба таъмини тараққиёти усувори соҳаи маориф низ мусоидат намуда истодаанд. Яке аз санадҳои меъёрии ҳуқуқии муҳим дар соҳаи маориф, ки тибқи қисми 4 моддаи 8 Қонуни ҚТ «Дар бораи маориф» аз 22 июли соли 2013, №1004 танҳо бо қарори Ҳукумати ҚТ тасдиқ карда мешавад, стандартҳои давлатии таҳсилот аст. Нақши стандартҳои давлатии таҳсилотро ҳамчун санади меъёрии ҳуқуқӣ дар соҳаи маорифи кишварамон ба назар гирифта, дар моддаи 1, Қонуни ҚТ «Дар бораи маориф» мафҳуми расмӣ он муқаррар гардида, моддаи 8 бошад, стандартҳои давлатии таҳсилот ва барномаҳои таълимӣ номгузорӣ гардидааст. Зиёда аз ин, моддаи 9 Қонуни ҚТ «Дар бораи маориф» сохтори низоми маориф нахуст аз стандартҳои давлатии таҳсилот иборат доништа шудааст, ки ин ҳолат низ маҳз аз нақши муҳим доштани стандартҳои давлатии таҳсилот дар соҳаи маориф шаҳодат медиҳад.

Аз назари мо, бо назардошти нақши муҳим доштани стандартҳои давлатии таҳсилот дар амалӣ намудани фаъолияти таълимӣ зарур аст, ки муқаррароти стандартҳои давлатии таҳсилот, таҷдиди назар карда шуда, ба талаботи муқарраргардидаи қонунгузории амалкунанда мутобик сохта шаванд. Табиист, ки ҳар як санади меъёрии ҳуқуқӣ бо сипарӣ гардидани муҳлати муайян ба тақмил ниёз пайдо менамояд. Аз ин нуқтаи назар, дар сарҳати 3, банди 8, қисми 205, зербоби 4 Стратегияи миллии рушди маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 29 сентябри соли 2020, №526 тасдиқ шудааст, таҳияи стандартҳои давлатии таҳсилоти олии касбӣ дар таҳрири нав ва тасдиқи он дар сатҳи қонунгузорӣ муҳим доништа шудааст. Муталиаи стандарти давлатии таҳсилоти олии касбӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 25 феввали соли

2017, №94 тасдиқ шудааст, моро ба хулоса овард, ки санади мазкур айни ҳол аз якҷанд ҷиҳат ба тақмил ниёз дорад.

1. Дар сарҳати 3, 4 ва 5 банди 3, бандҳои 4, 5, сарҳати 3, 4 ва 7, банди 7, бандҳои 9, 14, 23, 28, 29, 39, 42, 43, 44, 51, 53 ва 54 стандарти мазкур ибораҳои «муассисаи таҳсилоти олии касбӣ», «Муассисаҳои таҳсилоти олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон», «муассисаҳои таҳсилоти олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон», «муассисаҳои таҳсилоти олии касбие» ва «муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ» пешниҳод мешавад, ки мутаносибан ба ибораҳои «муассисаи таълимӣ таҳсилоти олии касбӣ», «Муассисаҳои таълимӣ таҳсилоти олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон», «муассисаҳои таълимӣ таҳсилоти олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон», «муассисаҳои таълимӣ таҳсилоти олии касбие» ва «муассисаҳои таълимӣ таҳсилоти олии касбӣ» иваз карда шаванд.

Тибқи талаботи сарҳати 21, моддаи 1 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф» ҳамчун қонуни асосии соҳа, ба роҳ мондани раванди мутгасили таълиму тарбия на ба зиммаи муассисаи таҳсилот, ки айни замон дар сарҳати 3, 4 ва 5 банди 3, бандҳои 4, 5, сарҳати 3, 4 ва 7, банди 7, бандҳои 9, 14, 23, 28, 29, 39, 42, 43, 44, 51, 53 ва 54 стандарти мазкур зикр шудааст, балки ба зиммаи муассисаи таълимӣ вобаста гардидааст. Дар таҷрибаи фаъолият ва номгузории расмӣ низ тамоми ташкилотҳои таълимӣ на муассисаи таҳсилот, балки муассисаҳои таълимӣ номида мешаванд, ки ба талаботи сарҳати 21, моддаи 1 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф» мувофиқ ва ҷавобгӯ мебошад. Дар номи низомномаҳои намунавии зинаҳои таҳсилоти дахлдор низ, ки тибқи талаботи қисми 3 моддаи 10 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф» бо қарорҳои Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ мегарданд, ташкилотҳои таълимӣ на муассисаҳои таҳсилот, балки муассисаҳои таълимӣ таҳсилоти дахлдор номида шудаанд, ки мисоли равшани он Низомномаи намунавии муассисаи

таълимӣ таҳсилоти олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 21 июни соли 2018, №306 тасдиқ гардидааст, ба ҳисоб меравад.

Дар номи расмӣ ташкилотҳои таълимӣ пас аз калимаи «муассиса» ба ҷойи калимаҳои «таълимӣ», «таълимӣ» дарҳол илова кардани калимаи «таҳсилот» чандон дуруст нест. Чунки калимаи таҳсилот синоними калимаи маълумот буда, он танҳо дар заминаи амалӣ намудани таълим ба даст оварда мешавад. Ба ибораи дигар, таҳсилотро бидуни ба роҳ мондани таълим соҳиб гардидан ғайриимкон аст.

Калимаи «таҳсилот» дар номи ташкилотҳои таълимӣ ишора ба зинаи таҳсилоти дахлдор масалан, таҳсилоти умумӣ (ибтидоӣ, умумии асосӣ ва миёнаи умумӣ), ибтидоии касбӣ, миёнаи касбӣ, олии касбӣ ва касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ аст. Аз ин рӯ, дар номи ташкилотҳои таълимӣ қабл аз ишора ба зинаи таҳсилоти дахлдор намудан зарур аст, ки нахуст ба таълим ҳамчун намуни мустақили фаъолияти ташкилотҳои таълимӣ тавачҷуҳ зоҳир кард.

Ба андешаи мо, маҳз бо ин назардошт, дар банди 44 стандарти мазкур на ибораи «муассисаи таҳсилоти олии касбӣ» ва амсоли ин, ки дар як зумра нуқтаҳои стандарти мазкур ишора гардидааст, балки ибораи «муассисаи таълимӣ таҳсилоти олии касбӣ» зикр шудааст, ки ниҳоят муҳим ва зарур аст. Ҳамзамон, зарур аст, ки дар номи стандарти давлатии таҳсилоти олии касбӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, хусусан, пас аз калимаи «давлатии» илова кардан ё накардани калимаи «таълимӣ» ҳамчун намуни муайяни фаъолият низ фикр бояд кард. Чунки таҳсилоти олии касбӣ ҳамчун зинаи таҳсилоти алоҳида танҳо дар заминаи амалӣ намудани фаъолияти таълимӣ ба даст оварда мешавад.

2. Дар сарҳати 3, банди 3 стандарти мазкур мафҳуми расмӣ «таҳсилоти олии касбӣ» пешбинӣ шудааст, ки дар мафҳуми мазкур «таҳсилоти олии касбӣ» на ҳамчун

зинаи таҳсилоти мустақил, балки дараҷаи таҳсилот баён шудааст. Чунин ҳолат дар сарҳати 27, моддаи 1, Қонуни ҚТ «Дар бораи таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ» аз 19 майи соли 2009, №531 низ тақрор гардидааст. Ҳол он ки қонунгузор дар сарҳати 11 моддаи 1 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф» таҳсилоти олии касбиро яке аз зинаҳои таҳсилоти алоҳида муқаррар кардааст. Мафҳуми зинаи таҳсилот дар муқоиса ба мафҳуми дараҷаи таҳсилот васеъ буда, аввалин фарогири охирин аст. Вобаста ба ин, қонунгузор низ дар қисми 8,

мазмун дар сарҳати 4, банди 3 стандарти мазкур ишора рафтааст, балки ба андешаи мо, танҳо дараҷаи таҳсилоти олии касбии «бакалавр» - ро соҳиб гардидан мумкин аст. Аз ин рӯ, пешниҳод мешавад, ки дар сарҳати 4, банди 3 стандарти мазкур нахуст пас аз калимаи «таваққуф» калимаи «истифодаи» илова карда шуда, ибораи «таҳсилоти олии касбиро» ба ибораи «дараҷаи аввали таҳсилоти олии касбиро, ки бакалавр аст» иваз карда шаванд.

4. Дар бандҳои 8, 9, 10, 11, 14, 16, 18, 21, 25, 26, 28, 29, 30, 31, 33, 34 ва 36 стандарти мазкур пешниҳод мешавад, ки калимаҳои «Зинаҳои», «Зинаҳои» ва «Зинаи» мутаносибан ба калимаҳои «Дараҷаҳои», «дараҷаҳои» ва «дараҷаи» иваз карда шаванд. Чунки дар бандҳои 8, 9, 10, 11, 14, 16, 18, 21, 25, 26, 28, 29, 31, 34 ва 36 стандарти мазкур калимаҳои «Зинаҳои», «Зинаҳои» ва «Зинаи» нисбати падидаҳои «бакалавр», «мутахассис» ва «магистр» қорбурд гардидааст, ки онҳо мувофиқи сарҳати 8, моддаи 19 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф» на зинаҳои таҳсилот, балки дараҷаҳои таҳсилот мебошанд. Воксан, дар бандҳои зикршудаи стандарти мазкур сухан на оид ба зинаи таҳсилоти олии касбӣ, балки оид ба дараҷаҳои алоҳидаи таҳсилоти олии касбӣ аз қабил бакалавр, мутахассис ва магистр меравад.

Чунонки қайд гардид, мафҳуми зинаи таҳсилот назар ба мафҳуми дараҷаи таҳсилот васеъ буда, аввалин фарогири охирин аст. Чунончи, мувофиқи сарҳати 11, моддаи 1 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф» зинаҳои таҳсилот дар баробари дигар зинаҳо, инчунин, аз зинаи таҳсилоти олии касбӣ иборат аст, ки он дар навбати хеш мувофиқи қисми 8, моддаи 19 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф» ба дараҷаҳои таҳсилоти «бакалавр», «мутахассис» ва «магистр» ҷудо мегардад. Аз ин рӯ, вақте ки сухан оид ба падидаҳои «бакалавр», «мутахассис» ва «магистр» меравад, бояд на зинаҳои таҳсилот, балки маҳз дараҷаҳои таҳсилоти олии касбӣ дар назар бошад. Ба андешаи мо, маҳз бо ин назардошт, дар бандҳои 12, 14 ва 32 стандарти мазкур, ки сухан оид ба падидаҳои «бакалавр», «мутахассис» ва «магистр» меравад, на зинаҳои таҳсилоти олии касбӣ, балки «дараҷаҳои таҳсилот» дар назар дошта шудааст, ки қобили қабул аст.

5. Дар бандҳои 17, 30 ва 32 стандарти мазкур пешниҳод карда мешавад, ки ибораи «аттестатсияи хатм» мутаносибан ба ибораи «аттестатсияи давлатии хатм» иваз карда шаванд. Чунки аттестатсияи давлатии хатм тартиби махсус ва

Таҳсилоти олии касбӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон

ниҳони санҷиши донишу маҳорати ҳосилнамудаи хатмкунандагони зинаҳои таҳсилоти дахлдор аст, ки танҳо дар ҳолати мусбӣ супоридани он ба шахс аз номи давлат ҳуҷчати намунаи муқарраршудаи давлатии таҳсилот (аттестат, диплом ва ғ.) дода мешавад. Албатта, дар сарҳати 4, моддаи 1 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф» қонунгузор зимни пешниҳоди мафҳуми расмии аттестатсияи хатм калимаи давлатиро муқаррар накардааст. Вале дар таҷрибаи фаъолияти муассисаҳои таълимӣ ва гуфтугузори байни аҳоли аттестатсияи хатм имтиҳонҳои давлатӣ ном бурда шуда, дар ҳуҷҷатгузори расмии соҳаи маориф бошад, на аттестатсияи хатм, балки аттестатсияи давлатии хатм навишта мешавад. Зарур аст, ки ибораи «аттестатсияи хатм», ҳатто дар сарҳати 4, моддаи 1 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф» низ ҳамчун қонуни асосии соҳаи маориф ба ибори «аттестатсияи давлатии хатм» иваз карда шавад.

6. Дар банди 19 стандарти мазкур ибори «барномаҳои таҳсилоти олии касбии амалкунанда» зикр гардидааст, ки ба назари инҷониб, дар он пас аз калимаи «барномаҳои калимаи «таълими» илова кардан мувофиқи мақсад аст. Чунки ҳар як зинаи таҳсилот, аз ҷумла, таҳсилоти олии касбӣ низ танҳо дар натиҷаи татбиқи барномаи таълими таҳсилоти олии касбӣ ба даст оварда мешавад. Дар моддаи 1, Қонуни ҚТ «Дар бораи маориф» низ на мафҳуми расмии барномаҳои таҳсилот, балки барномаҳои таълимӣ муқаррар шудааст, ки онҳо (ҳар як барномаи таълимӣ) барои тамоми зинаҳои таҳсилот мутобиқи стандартҳои давлатии зинаҳои таҳсилоти дахлдор қабул карда мешаванд. Ба андешаи мо, маҳз бо ин назардошт дар бандҳои 8, 9, 12, 13, 16, 17, 18, 24, 28 ва 39 стандарти мазкур на ибори «барномаҳои таҳсилоти олии касбӣ», ки ҳоло дар банди 19 стандарти мазкур муқаррар гардидааст, балки «барномаҳои таълими таҳсилоти олии касбӣ» зикр гардидааст, ки қобили қабул аст.

7. Дар бандҳои 12, 17, 21 ва 22 стандарти мазкур пешниҳод мешавад, ки ибораҳои «ҳуҷчати намунаи давлатӣ», «ҳуҷҷатҳои намунаи давлатӣ» ва «Хуҷчати намунаи давлатӣ» мутаносибан ба ибораҳои «ҳуҷчати намунаи муқарраршудаи давлатии таҳсилот», «ҳуҷҷатҳои намунаи муқарраршудаи давлатии таҳсилот» ва «Хуҷчати намунаи муқарраршудаи давлатии таҳсилот» иваз карда шавад. Маълум аст, ки ба ҳар як шахси хатмкардаи зинаҳои таҳсилоти дахлдор аз номи давлат ҳуҷчати намунаи давлатӣ оид ба хатми зинаи

таҳсилот дода мешавад, ки он аз номи давлат дар шакли муайян дар симои мақоми ваколатдори давлатӣ тасдиқ гардидааст. Ҳар як ҳуҷчати намунаи давлатӣ оид ба хатми зинаи таҳсилот шакли ба худ хоси муқарраргардида дорад, ки бозгӯи талаботҳо ва хусусиятҳои ҳамон зинаи таҳсилот мебошад. Ғайр аз мақоми ваколатдори давлатии муайянкардаи қонун, дигар мақоми ваколатдори давлатӣ ҳуқуқи аз номи давлат муқаррар намудани шакли ҳуҷчати намунаи давлатӣ дар соҳаи таҳсилотро надорад. Азбаски ҳуҷҷатҳо дар соҳаи таҳсилот бо тартиби махсус ва шакли муайян маҳз аз ҷониби мақоми ваколатдори давлатии махсус тасдиқ карда мешавад, аз ин рӯ, илова намудани калимаи «муқарраршуда» ниҳоят муҳим дониста мешавад. Нуктаи дигар, ки муҳим дониста мешавад, пас аз калимаи «давлатӣ» илова намудани калимаи «таҳсилот» аст. Ҳуҷҷатҳои намунаи давлатӣ вобаста ба соҳаҳои ҳаёти ҷомеа низ гуногун мебошанд, аз ин рӯ, ба қадом соҳаи ҳаёт мансуб будани ибори «ҳуҷчати намунаи давлатӣ» дар матни стандарти мазкур мушаххас бояд карда шавад. Ин мушаххасот танҳо пас аз илова намудани калимаи «таҳсилот» имкон дорад. Ба назари мо, маҳз бо ин мақсад моддаи 23 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф» ҳуҷҷатҳо дар бораи таҳсилот номгузорӣ гардида, дар матни он бошад, ибораҳои «ҳуҷҷатҳои намунаи давлатӣ дар бораи таҳсилот» муқаррар гардидааст.

8. Дар бандҳои 39, 40 ва 41 стандарти мазкур оид ба тартиби татбиқи шакли таҳсили фосилавӣ суҳан меравад. Вале дар он таҳсили фосилавӣ на ҳамчун шакл, балки низом муқарраршудааст, ки қобили қабул намебошад. Пешниҳод мешавад, ки дар бандҳои 39, 40 ва 41 стандарти мазкур калимаҳои «низомӣ» мутаносибан ба калимаҳои «шакли» иваз карда шаванд. Чунки калимаи «низом» назар ба калимаи «шакл» мазмуни васеъ дорад. Дар дохили низом бо назардошти соҳаи маориф, метавонад чандин шакл мавҷуд бошад, масалан, айни ҳол тибқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии амалкунандаи соҳаи маорифи кишварамон раванди таълим (фаъолияти таълимӣ) аз ҷумла, таҳсилоти олии касбӣ низ дар соҳаи маориф тавассути низомии кредитии таҳсилот амалӣ гардида истодааст. Таҳсилгирандагони зинаи таҳсилоти олии касбӣ дараҷаҳои ин зинаи таҳсилотро (бакалавр, мутахассис ва магистр) мувофиқи қисми 9, моддаи 19 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф» дар шаклҳои гуногун, аз ҷумла, рӯзона, шабона, ғойбона, фосилавӣ ва экстернат соҳиб шуда

метавонанд. Дар ҳамин асос сарҳати 29, моддаи 2 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ» аз 19 майи соли 2009, №531 низ бомаврид таҳсилоти фосилавиرو яке аз шаклҳои

ба даст овардани касб дар зинаи таҳсилоти олии касбӣ номидааст. Шояд бо ин назардошт бошад, ки банди 11 стандарти мазкур тарзҳои ба даст овардани дараҷаи таҳсилоти бакалавриро на бо пайравӣ ба бандҳои 39, 40 ва 41 стандарти мазкур бо калимаи «низом», балки мувофиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф» ва Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ» бо калимаи «шакл» муқаррар кардааст, ки қобили қабул мебошад.

Ҳамзамон, пешниҳод мешавад, ки дар банди 39 стандарти мазкур калимаи «шакли», ки нисбат ба аз худ намудани талаботи барномаҳои таълимӣ муқаррар гардидааст, ба калимаи «ҳаҷми» иваз карда шавад. Ба андешаи мо, вақте ки суҳан оид ба аз худ намудани талаботи ҳуҷҷатҳо оид ба раванди таълим ҳамчун вазифаи таҳсилгиранда барои соҳиб гардидан ба дараҷаҳои гуногуни таҳсилот меравад, на калимаи «шакл», балки калимаи «ҳаҷм»-ро муқаррар кардан мувофиқи мақсад мебошад. Талабот оид ба соҳиб гардидани дараҷаи таҳсилоти дахлдор на аз шакл, балки аз ҳаҷм иборат аст, ки дар ҳуҷҷатҳо оид ба дараҷаи таҳсилоти дахлдор муқаррар гардидаанд. Маълум аст, ки барои соҳиб гардидани дилхоҳ дараҷаи таҳсилот на шакли муайяни талабот, балки ҳаҷми муайяни талаботи ҳуҷҷатҳои дараҷаи таҳсилоти дахлдорро аз худ намудан лозим аст.

9. Дар банди 44 стандарти мазкур ибори «оинномаи намунавӣ» муқаррар гардидааст, ки қобили қабул намебошад. Ба андешаи мо, калимаи «намунавӣ» на хоси калимаи «оиннома» ҳамчун ҳуҷҷати таъсисии муассисаи таълимӣ, балки сирф хоси калимаи «низомнома»

мебошад. Аз ин рӯ, дар баробари дигар соҳаҳо, инчунин, дар соҳаи маориф низ бо мақсади омода ва тасдиқ намудани ҳуҷҷати таъсисии муассисаҳои таълимӣ, ки оиннома мебошад, низомномаҳои намунавӣ оид ба зинаҳои дахлдори таҳсилот

ҳамчун ҳуҷҷати роҳнамо ва барномавӣ қабул гардидааст. Қонунгузор низ дар моддаи 53, Кодекси граждании Ҷумҳурии Тоҷикистон (қисми якум) аз 30 июни соли 1999, №802 вобаста ба ҳуҷҷати таъсисии шахсони ҳуқуқӣ на оинномаи намунавӣ, балки танҳо оиннома ва нисбат ба низомнома бошад, ибори «низомномаи умумӣ» зикр кардааст, ки он ба ибори «низомномаи намунавӣ» ҳаммаъно мебошад. Ҳамзамон, қонунгузор моддаи 14, Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф» - ро на оинномаи намунавии муассисаи таълимӣ, балки танҳо оинномаи муассисаи таълимӣ номгузорӣ намудааст, ки чунин ҳолат мазмуни ҳуҷҷати таъсисии муассисаи таълимӣ оиннома ба ҳисоб рафта ва дар асоси низомномаҳои намунавии муассисаҳои таълимии зинаҳои таҳсилоти дахлдор омода ва тасдиқ намудани оинномаро дорад. Ҳамин тавр, калимаи «низомнома» назар ба калимаи «оиннома» мафҳуми васеъ мебошад ва охири дар асоси аввалин омода ва тасдиқ карда мешавад. Аз ин рӯ, пешниҳод мешавад, ки дар банди 44, стандарти мазкур ба ивази ибори «оинномаи намунавӣ», ибори «низомномаи намунавӣ» ва «оиннома» зикр карда шавад.

10. Дар бандҳои 52 ва 53 стандарти мазкур назорати давлатии риояи талаботи стандарти мазкур ба зиммаи Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон вобаста гардидааст. Ба андешаи мо, дар заминаи муқаррароти бандҳои 52 ва 53 стандарти мазкур яке аз мақоми давлатии назоратӣ, ки Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон тавассути он назорати давлатии соҳаи маориф ва илмро то моҳи январи соли 2020 амалӣ мекард, Хадамоти давлатии назорат дар соҳаи маориф буд. Сарчашмаҳои расмӣ низ шаҳодат медиҳанд,

ки дар замони қабули стандарти мазкур (соли 2017) Хадамоти давлатии назорат дар соҳаи маориф дар нақшаи идоракунии Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон қарор дошт ва назорати давлатиро дар соҳаи маориф ва илм ба зимма дошт. 27 январи соли 2020 Хадамоти давлатии назорат дар соҳаи маориф бо фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба Агентии назорат дар соҳаи маориф ва илми назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон таъсис дода шуд. Аз ин пас, мақоми давлатии назоратӣ дар соҳаи маориф ва илм на танҳо Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон, балки агентии номбурда низ ҳамчун ниҳоди мустақили давлатии назоратии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи маориф ва илм баромад менамояд. Азбаски дар сохтори марказии ҳокимияти иҷроияи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ҷойи аввал мақомоти назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон қарор дорад, пешниҳод мешавад, ки дар бандҳои 52 ва 53 стандарти мазкур қабл аз ибори «Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон» ибори «Агентии назорат дар соҳаи маориф ва илми назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва» илова карда шавад. Ҳамзамон, зарур аст, ки дар моддаи 28 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф», ки назорати давлатӣ дар соҳаи маориф ном дорад ва дар Замимаи 3 Низомномаи Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 3 марти соли 2014, № 145 тасдиқ шудааст, Агентии назорат дар соҳаи маориф ва илми назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамчун ниҳоди мустақили давлатии назоратии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи маориф ва илм дар назар дошта шавад.

Хулоса, таҳқиқоти мазкур барои боз ҳам тасаввуроти дуруст ва ягонаи ҳуқуқӣ ҳосил намудани иштирокчиёни муносибатҳои ҳуқуқӣ нисбат ба мазмун ва моҳияти қонунгузори соҳаи маориф, барои аз байн бардоштани баъзе муҳолифат, номутобиқатӣ ва ҳолиғӣ дар стандарти мазкур, инчунин, барои мукамал гардидани муқаррароти стандарти давлатии таҳсилоти олии касбӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки яке аз санадҳои меъёрии зерқонунии муҳим ҳамчун санади заминавӣ ва барномавӣ барои ихтисосҳои амалкунандаи зинаи таҳсилоти олии касбӣ ба шумор меравад, мусоидат хоҳад кард.

Сиёвуш АБДУРАҲИМОВ,
мудири кафедраи ҳуқуқ ва
идораи давлатии Донишгоҳи
давлатии Бохтар ба номи
Носири Хусрав, номзади
илми ҳуқуқшиносӣ

► ШЕВАИ ТАДРИС

Аҳамияти таҳлили фонетикӣ

Таҳлил дар дарсҳои забони тоҷикӣ ҳамчун усули ҷамъбастананда ё ҳулосаку- нандаи натиҷаи омӯзиши мавзӯҳо, фаслҳо ё бобҳои алоҳидаи забони тоҷикӣ дар мактабҳои таҳсилоти умумӣ ба ҳисоб рафта, нишондиҳандаи дараҷаи дониш, малака ва маҳорати хонандагон мебошад.

Як намуди таҳлил, ки дар дарсҳои забони тоҷикӣ дар мактабҳои таҳсилоти умумӣ гузаронида мешавад, таҳлили фонетикӣ аст. Ин наму- ди таҳлиро дар синфи 5, дар давраи омӯзиши боби «Фонетика» ва пас аз ба охир расонидани он гузаронидан бамаврид аст, зеро дар ин дав- ра хонандагон ҳамаи зермавзӯҳои ин боб, ба монанди дастгоҳи гуфтор, овоз ва ҳарф, алиф- бо, овозҳои садонок ва ҳамсадо, ҳичо, зада ва ғайраро меомӯзанд.

Дар таҳлили фонетикӣ овозу ҳарфҳо, ҳичою задаи калимаҳои алоҳида мавриди таҳлил қарор дода мешаванд.

Таҳлили фонетикиро дар шакли шифохӣ ва ҳаттӣ, ҷузъӣ ва кулӣ гузаронидан мумкин аст. Таҳлили ҷузъии фонетикӣ калимаро хангоми омӯхтани зермавзӯҳо доир ба овоз, ҳарф, ҳичо, зада гузаронидан аз аҳамият ҳолӣ нест, вале таҳлили куллии фонетикӣ калимаро пас аз ит- моми пурраи мавзӯҳои боби фонетика гузаро- нидан ба мақсад мувофиқ аст. Таҳлили ҷузъии калимаи «падар»-ро ба таври зайл гузаронидан мумкин аст: калимаи «падар» аз панҷ овоз ва панҷ ҳарф, ду садонок ва се ҳамсадо иборат буда, ба ду ҳичо ҷудо мешавад, задаро ҳичои дуюм қабул мекунад.

Таҳлили куллии (пурраи) фонетикӣ калима тавсифи ҳамаи хусусиятҳои унсурҳои фонетикӣ калима, аз қабилӣ овозу ҳарф, садоноку ҳамсадо ва ҳичову задаро дар бар мегирад. Тартиби гуза- ронидани таҳлили пурраи фонетикӣ калима ба тарзи зер ба мақсад мувофиқ аст:

1. Интиҳоби калима аз дохили ҷумла ва ба таври алоҳида навиштани он 2. Ба ҳичо ҷудо кар- дани калима, муайян кардани ҳичои заданок ва гузоштани аломати зада (.) дар болои овози садо- ноки ҳичои заданок 3. Муайян кардани овозҳои таркиби калима: а) Ёфтани овозҳои садонок ва бо кадом ҳарф ифода шудани онҳо, хусусиятҳои ҳар кадом овози садонок дар алоҳидагӣ б) Муай- ян кардани ҳамсадоҳои таркиби калима, бо ка- дом ҳарф ифода шудани онҳо ва хусусиятҳои ҳар як овози ҳамсадо дар алоҳидагӣ.

4. Маълумот дар бораи ҳичоҳои калима, ка- дом навъи ҳичо (кушода ё баста) будани он, миқдори овозҳои садонок ва ҳамсадои ҳичо.

5. Маълумот дар бораи задаи калима ва шарҳ додани ҷаро ба ин ё он ҳичо афтодани он.

6. Муайян кардани миқдори овоз ва ҳарф дар калима, мувофиқат кардан ё накардани миқдори овозҳо ва ҳарфҳои калимаро шарҳ додан. Наму- наи таҳлили ҳаттии куллии (пурраи) фонетикӣ калимаи модар: Модар: м о – д ар

1. м– (ме) ҳамсадои сонории лабулабии зичи димоғӣ

о – (о) садоноки устувори пасизабонии нимфа- роҳи лабӣ

д – (де) ҳамсадои пешизабонии зичи таркан- даи ҷарангдор

а – (а) садоноки ноустувори ғайрилабии фаро- хи нуғизабонӣ

р – (ре) ҳамсадои сонории пешизабонии лар- зон

2. Калимаи модар аз панҷ ҳарф ва панҷ овоз иборат аст, миқдори ҳарфу овоз мувофиқат ме- кунад, барои он ки ҳар як ҳарф як овоз медиҳад. Дар калимаҳои дар таркибашон ҳарфҳои йот- барсар (е, ё, ю, я) ва сакта (ъ) дошта, миқдори овоз ва ҳарф мувофиқат намекунад. Масалан, кали- маи дарё аз чор ҳарф иборат буда, вале панҷ овоз дорад, зеро йотбарсари ё ду овозро (й+о) ифо- да мекунад, калимаи маъно аз чор овоз ва панҷ ҳарф иборат аст, зеро ҳарфи сакта (ъ) талаффуз намешавад. Дар сурати ба ҷойи ҳарфи э навишта шудани йотбарсари е (й+э) як овозро (э) ифода мекунад: себ, шер, шанбе.

Қурбонбой БОБОЕВ,
омӯзгори коллеҷи омӯзгорӣ
ноҳияи Зафаробод

► ЗИНАИ АВВАЛИ ТАҲСИЛ

Хонандагони синфҳои ибтидоӣ аз нахустайёми пой ба остонаи мактаб ниҳодан тадричан ба таҳсил одат мекунад, бо китобу дафтар ва дигар ашёи хониш муносибат намуданро ёд мегиранд, бо китобхона шинос мешаванд, оид ба дониш ва моҳияти китоб тасаввурот ҳосил

хурдсол шаклҳои зерини қор тавсия мешаванд:
- дар шогирдон парвардани муносибати эҳтиёкорона ба асбобҳои хониш ва мактаб;
— тарзи истифодаи дурусти китоб, китобхонаи мактаб;
— гузаронидани саёҳати хонандагон дар мактаб (ҳавлӣ,

иштирок дар маҳфилҳо ва ғайра;
— ташкили бозиҳои варзиш, саёҳатҳо, шабҳои саволу ҷавоб, вохӯриҳо доир ба шинос шудан бо кишвари худ;
— ба хонандагон фаҳмонидани роҳҳои истифодаи дониш дар ҳаёт;
— ёрӣ расонидан ба рафиқон, калонсолон, маҷрӯҳон ва муҳтоҷон;

Тарбияи майли донишандӯзӣ

менаомоянд, мустақилият меомӯзанд. Муаллимон хусусиятҳои равонии шогирдонро ба назар гирифта, бо ҳар роҳ онҳоро ба донишомӯзӣ шавқманд менамоянд. Дар онҳо сифатҳои саъю кӯшиш ва ғайратро бедор месозанд. Тадричан бо қамолҳои ғамхорӣ дар дили хурдсолон нисбат ба дониш меҳр мебарваранд, хангоми бозиҳо шавқу завқи онҳоро бедор мекунад. Сухбатҳо дар атрофи «Китоб - сарчашмаи дониш», «Китоб - ҳамдаи мушфиқ», ва тамошои барномаҳои телевизионии ва хондани ҷусту- ребурусу кроссвордҳо, зарбулмасалу мақол ва шеърҳо дар сифоти китоб ва дониш меҳри хурдсолонро афзун мегардонанд. Тавзеҳу маънидодӣ мақолҳои «хондан» - маърифат, нахондан - «ҷаҳолат», «хоно биност», «дониш аз хониш», «дониш ҳоҳӣ, пурсон бош», «донӣ бинӣ аст» ва ғайра муҳаббати шогирдонро ба дониш афзун месозад. Дар ин маврид калимоти маърифат, ҷаҳолат, бинӣ ва ғайра муфассал ва бо забони содда шарҳ мебананд. Ба воситаи хондани афсонаҳои халқӣ тоҷик, намунаҳои назму насри эҷодиёти даҳонакии халқ, адабони адабиёти хурдсолон ҳам ҳисси донишомӯзии шогирдонро афзудан мумкин аст.

Оид ба тарбияи намунаи майли донишомӯзӣ ба хонандагони

майдони варзиш, ошхона, кабинетҳои таълимӣ (синфхонаҳо);
— тартиб додани речаи қор дар мактаб ва дар хона;
— дар хонандагон ташаккул додани мустақилиятнокӣ ва худомӯзӣ;

— муайян кардани омилҳои инкишофи хонандагон ва мувофиқан он ба онҳо супоридани вазифаҳои тарбиявӣ;

— мувофиқи қобилияти ҳар як талаба гузаронидани қорҳои беруназсинфӣ ва беруназмактабӣ, хонишҳо, саёҳатҳо, саволу ҷавоб,

- дар хонандагон тарбияи намунаи худидорақунӣ, эҷодкорона ва мустақилона тайёр намудани вазифаи хонагӣ ва супоришҳои дигар, риояи намунаи қоидаҳои талабагӣ.

Омӯзгори синфҳои ибтидоӣ нисбат ба омӯзгорони дигар масъулияти бештаре дорад. Ӯ дар сарғаҳи таълиму тарбия қарор гирифтааст. Ва ҷунонки меғуянд, «об аз сар бояд соф бошад».

Мастона ҲАЙТОВА,
омӯзгори синфҳои ибтидоии
мактаби №20-и ноҳияи Айӣ

► ТАҶРИБА

Як усули омӯзиши ҳамсадоҳо

Имрӯҳо дар аксарияти муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумии ҷумҳурӣ хангоми таълими мавзӯи «Ҳамсадоҳои ҷарангдор ва бечаранг» дар син- фи 5-ум ва таҳлили фонетикӣ мушкилоти зиёде пешорӯи омӯзгорони забон меояд; аз ҷумла, хангоми муайян наму- дани ҳамсадоҳои ҷарангдор ва бечаранг, ҷуфти ҷарангноку бечаранг, ҳамсадоҳои ҷарангдору бечаранги бечуфт.

Дар алифбои забони тоҷикӣ 35 ҳарф мавҷуд аст, ки онҳо ба се қисм тақсим мешаванд: садонокҳо, ҳамсадоҳо, йотбарсарҳо.

Овозхое, ки дар талаффузи онҳо ҳаво аз шуш бароянда ба монеа дучор мешавад, ҳамсадо ном дорад.

Ҳамсадоҳо бисту чортоянд. Ҳамсадохоро аз рӯи ишти- рок садо ва шавшув ба ду қисм ҷудо мекунад: ҳамсадоҳои ҷарангдор, ҳамсадоҳои бечаранг. Ҳамсадоҳои ҷарангнок 13-то ме- бошанд: б, в, г, д, ж, з, й, л, м, н, р, г, ч. Ин ҳамсадоҳо дар ташкили садо- ву «шавшув» ширкат меварзанд. Ҳамсадоҳои бечаранг 11-тост: қ, к, п, с, т, ф, х, ч, ш, ъ. Дар ташакку- ли ҳамсадоҳои бечаранг танҳо овозҳои «шавшув» иштирок ме- кунанд.

Омӯзгор ҳамсадоҳои

ҷарангнокро дар тахтаи синф менависад ва аз зераш ҳамсадоҳои бечарангро меорад ва ҳамсадоҳоеро, ки ҷуфт надоранд, дар алоҳидагӣ нишон медиҳад.

Омӯзгор аз хонандагон хоҳиш менамояд, ки гӯшояшонро бо қафи дастҳо пӯшида, ҳамсадоҳои б-п, д-т, г-к, ч-ч, з-с, ж-ш, г-х, в-ф...ро чанд бор бурро ва рав- шан талаффуз намоянд. Баъд хоҳиш намоянд, ки дастҳояшонро аз гӯшояшон гиред.

Шумо ҳис кардед, ки хангоми ҳамсадоҳои б, д, г, ч, з, ж, г, в, р, л, м, н, й-ро талаффуз кардан шав- шув ва садо то гӯшатон омад. Ва хангоми талаффуз намудани ҳамсадоҳои п, т, қ, ч, с, ш, х, ф, к, х, ь танҳо шавшув ҳолӣ то гӯшояшон омадааст...

Бояд гуфт, ки ҳамаи хонан- дагон супоришҳои омӯзгоронро дарзамон фаҳмида наметаво- нанд. Аз ин хотир, омӯзгор ме- тавонад чанд маротибаи дигар ин усулҳоро бо хонандагон дар ҷараёни дарс такрор намоянд. Ба ин тариқ, омӯзгор метавонад, ки ба мақсади дар аввали дарс гу- зоштаи худ бирасад.

Низоммуҳаммад САҒАРОВ,
омӯзгори забон ва
адабиёти тоҷикӣ
мактаби №172-и ноҳияи Рӯдакӣ

► ПОДОШ

Дар ҷаласаи навбатии шуъбаи тоҷикистонии Академияи илмҳои байналмилалӣ мактабҳои олий аз байни доктарон се нафар олимони тоҷик Самариддин Афғонов, Файзали Ҷумахонзода ва Абулхай Комилӣ зимни

Комёбии олимони тоҷик

овоздиҳии пӯшида академики Академияи илмҳои байналмилалӣ мактабҳои олий интихоб гардианд. Доктори илмҳои педагогика, профессор Самариддин Афғонов феълан ба сифати профессори Донишгоҳи Калифорния Амрико фаъолият дошта, муаллифи беш аз 15 таълифот, доктори илмҳои педагогӣ, профессор Файзали Ҷумахонзода муаллифи 15 таълифот ва беш аз 50 мақолаи илмӣ ва профессор Абулхай Комилӣ, ки дар Донишгоҳи давлатии Бохтар фаъолият дорад, муаллифи беш аз 64 китоб, дастур ва васоити таълим ва 360 мақолаи илмӣ мебошанд. Олимони мазкур бо дастовардҳои бунёдӣ дар ҷодаи илм ва маориф ҷун мутахассисони варзидаи соҳаҳои худ эътироф шудаанд.

Академияи илмҳои байналмилалӣ мактабҳои олий соли 1992 бо мақсади мусоидат ба ҳалли мушкилоти муассисаҳои олии таълимӣ дар ҷодаи гузариш ба низомии нави таҳсилот, рушди илм, ҳамгирони кишварҳои ҷаҳон дар низомии таҳсилоти касбӣ таъсис ёфта, беш аз 1200 олимони муътабарӣ сатҳи ҷаҳониноро аз 45 кишвари ҷаҳон, аз ҷумла, Тоҷикистон муттаҳид менамояд.

АНДЕША

Ганҷинаи хирад

Агар ба гуфтугузориҳо ҷавобону наврасон дар кӯчаҳои пойтахт ва дигар шаҳри навоҳии кишвар бодикат гӯш андозем, аз шунидани каломашон ҳиҷолатзада мешавем. Намедонам чаро, аммо аксари онҳо бе калимаҳои дағалу дашномҳои гӯшношунид гӯё мақсадашонро баён карда наметавонанд. Вожаҳои бад, ҳақоратҳои нестандарчаҳон мисли тир аз даҳонашон париди, бо гӯши шунаванда меҳалад. Зехнро озор медиҳад, қалбро ноорому хотирро мушавваш мегардонад. Барои он мушавваш мешавем, ки шунидани алфози бадро аз забони наберагонӣ меросбарони суҳанварони бузургӣ чун Рӯдакию Фирдавсӣ, Саъдию Ҳофиз, Мавлонову Ҳаём, Айнию Лоик интизор надорем. Суоле пеш меояд, ки чаро аксари наврасони имрӯзаро забони гуфторашон «чиркин» шудааст? Ба андешаи мо, сабабаш каммутолиа будани онҳост. Аз ин рӯ, забонашон олуидаи ҳарфҳои пучу бехуда гаштааст. Агар бештар ба китоб рӯй меоварданд, аз ин шеваи гуфтори хеш бори ҳиҷолат мекашиданд. Агар бештар меҳонданд, аз афкори ҷаҳоншумули фарзандони фарзонаву андешаманди миллати тоҷик огоҳ мегардиданд ва ба гунаи дигар рафтору кирдорашон сурат мегирифт. Бо забони ноби тоҷикӣ суҳбат мекарданд, ки аҷдодони мо барои ҳифзу ниғаҳдошти он ҷонбозиҳои зиёде кардаанд.

Мо омӯзгоронро, ки кишии зиёни ҷомеа ба ҳисоб меравем, ин масъала – каммутолиа будани аксари наврасон набояд бетараф бигузорад. Дар ин самт бояд муаллимони ҳамаи фанҳо ҳамфиқру ҳамандеша бошанд, даст ба дасти

ҳамдигар дода, ғаёлият баранд. Пеш аз ҳама, бо истифода аз методу усулҳои гуногуни муосир бояд насли ҷавонро ба китобхонию китобдӯстӣ ташвиқ намоянд. Ҳамкории мактаб ва оиларо вусъат баҳшида, ба ин масъала диққати волидонро низ ҷалб намудан зарур аст. Бо забони содаю равон ба хонандагон фаҳмондан лозим, ки инсон бо китобҳои олами навро барои худ кашф менамояд. Хондани китоб қобилияти суҳандониву суҳанварии инсонро тақмил медиҳад, доираи ҷаҳонбинияш васеъ мегардад ва ба зиндагӣ аз диди дигар нигоҳ мекунад. Бо мутолиаи китоб мо байни ҳубу бад фарқ мегузорем ва роҳи дурусти зиндагиро дармёёбем. Миллати мо аз азал китобро ҳамчун сарчашмаи донишу хирад, ақлу заковат ва бехтарин ҳамнавову ҳамнишин ва устои беминнат медонист. Суҳанони мазкур гувоҳи он аст, ки халқи соҳибтамаддун ва миллати бофарҳанги тоҷик аз замони қадим ба ин ганҷинаи арзишманд таваҷҷуҳи бемисл зоҳир менамуд. Шахсе, ки китоб мутолиа мекунад, ҳеҷ гоҳ дар ҷоҳи торикиву ҷаҳолати зиндагӣ намеафтад, зеро панду андарзҳои китобро роҳнамои роҳи худ дар зиндагӣ қарор медиҳад.

Мо, омӯзгорон, ба шогирдон тазаккур бояд диҳем, ки бе китоб ғизои маънавий гирифтани ва нури илмро дар умқи дил ҷой қардан қорест мушқил. Гузаштагони мо дар бораи китоб мақолу таъбирҳои зиёде доранд, ки яке аз машҳуртарини онҳо ҷунин садо медиҳад: «Ганҷ мағир, китоб гир».

Сабоҳат ХУДОЙБЕРДИЕВА,
омӯзгори математикаи
литсейи «Роҳнамо»

ТАҲСИЛОТИ КАСБӢ

Муассисаи давлатии таълимии литсейи касбии техникии шаҳри Ваҳдат дар давоми 46 соли мавҷудияташ зиёда 13000 мутахассисро бо ихтисосҳои гуногун тайёр намудааст, ки дар соҳаҳои гуногуни хоҷагии халқи кишвар қору ғаёлият мекунад. Дар

карда, аз ин шумора 184 нафар соҳиби диплом гардиданд.

Хонандагони литсей дар соҳтмони иншооти бузургӣ ҷумҳурий, аз ҷумла, неругоҳҳои барқӣ, - обии Норақ, Бойғозӣ, Роғун, заводи алюминии шаҳри Турсунзода ва ғайраи дигар

Макони соҳибхунарон

литсейи мазкур муҳассилин аз рӯи ихтисосҳои ҷӯбтарош, қандакор, соҳтмонӣ, қашфERGари барқи газӣ, хиштчин, монтерӣ барқӣ, челонгар, ронандагони дарҷаи «С», автокранчиён, ронандагони кранҳои борбардор, мошиначии булдoзeр, челонгари таҳқизоти газӣ, алоқачии соҳаи алоқа, дӯзанда, тракторчӣ ва ғайраҳо касбу ҳунар меомӯзанд. Дар соли хониши 2020-2021 206 нафар касбомӯз литсейро хатм

кор карда истодаанд. Ба толибилмон 24 нафар омӯзгори соҳибмаълумот ва дорои маълумоти махсус касбу ҳунар меомӯзонанд. Дар литсей майдонҷаи варзишии замонавӣ, китобхона, синфхонаҳои фаннии муҷаҳҳаз дар хизмати муҳассилин қарор доранд. Дар муассиса 14 компютер мавҷуд аст.

Ҳокими САҲАР,
шаҳри Ваҳдат

ТАНДУРУСТӢ

Агар солим будан хоҳӣ...

Тавре аз тадқиқоти олимони соҳаи тиб бармеояд, қасоне, ки доимо пиёда сайругашт мекунад, нисбат ба афроди қамҳаракат аҳёнан дучори бемориҳо мегарданд. Букроти Ҳаким (Гиппократ) пиёдагарди «бехтарин воқеаи табобати ранҷуриҳо» номида буд.

Пиёдагардӣ ҳавфи гирифтани бемориҳои дил, инсулт ва фарбеҳиро қам месозад. Сайругашти қамарӯза диабетро пешгирӣ намуда, ба азхудкунии инсулин барои организм инсон мусоидат мекунад. Пиёда гаштан қори мағзи сарро бехтар қарда, баҳри ҳоби бароҳат ва мубориза бо афсурдаҳои ёри мерасонад.

Олимони Донишгоҳи Калифорнияи Ҷанубӣ исбот қардаанд, ки 15 дақиқа пиёда гаштан нисбат ба қоруи оромқунандаи асаб ҳолати изтиробии

инсонро бехтар мегардонад.

Қарл Касперсон аз қаркази назорат ва пешгирии бемориҳо дар Атланта (Иёлоти Қорҷия) меғӯяд: «Агар афроди идора нишину қамҳаракат қамарӯза 30 дақиқа пиёда қарданд ва тезтар қаракат намоянд, метавонанд қавфи гирифтани бемориҳо ба қисёр бемориҳоро қам қунанд».

Пиёдагардӣ ба одамони гуногунсол нафъ дорад ва ягон ҳел машқу тайёриро талаб намекунад. Қушиш қунед қангоми пиёдагардӣ қойафзолатон танг набошад. Қойафзол сабуқ қушидан бехтар аст. Баъзеҳо қангоми қардиш бо худ дар зарфе оби ҷушониди меғиранд.

Дар қавои қарм он қарои рафъи ташнагӣ ба қор меояд. Дуҳтурон қаслиҳат медиҳанд, ки қангоми роҳравӣ қоматро рост гирифтани лозим аст. Ав-

вал оҳиста ба роҳ даромада, тадриҷан суръати қаракатро афзудан зарур аст. Қасоне, ки қори аввал пиёдагардии нимсоатаро интиҳоб мекунад, метавонанд то ду қафта дар нисфи роҳ қам-қам дам қиранд. Аммо агар дар вақти пиёдагардӣ нафасқашӣ душвор шуда, дар қаваси қина дард эҳсос қардад, сар қарҳ занад дил бехузор қардад, дар сояи қараҳте дам қирифта, ба дуҳтур муроҷиат қардан дарқор аст.

Рӯзе ним соат пиёда гаштан баданро қолиму қардам нигоҳ медорад. Дар як соат ба қисоби қинёна панҷ-шаш қилометр роҳро тай қардан қаслиҳат дода мешавад.

А.БУТАЕВ,
мушоири қабинети
методии шӯбаи маорифи
шаҳри Норақ

РОБИТАИ ҲАНҶО

Ҳангоми таълими мавзӯҳои дарсӣ аз фанни забони англисӣ омӯзгор ба робитаи ин фан бо фанҳои дигар бояд таваҷҷуҳи зарурӣ равона қунад. Воқеан, дар таълими ин фан алоқамандона ба адабиёт, таърих, география, физика ва дигар фанҳо омӯзондани мавзӯҳои дарсӣ судманду муассир мебошад. Вобаста ба адабиёти қаҳон омӯзондани мавзӯҳо моҳияту нақши бузургӣ забони англисиро нишон медиҳад. Ба робитаи забони англисӣ бо таърих низ аҳамият додан аз ғоида қолӣ нест. Хонандагон аз нақли омӯзгор дар қарои воқеаҳои қурушӯби ину он мамлақат, қисёати реаксионии ҳуқуматҳои буржуазӣ, қоймол қардидани ҳуқуқи меҳнатқашон ва ғайра маълумот қосил мекунад. Алоқамандона омӯзондани забони англисӣ бо таърих, қангоми таълими мавзӯи «9 май- Рӯзи қалаба» ҳеле созгор мебошад. Муқаллам аст, ки қисёре аз мавзӯҳо ба вазъи ҷуғрофӣ, қилим ва масоили демографияву урбанизатсия баҳшида шудаанд. Аз ин рӯ, таъам бо маводу маълумоти оморӣ географӣ омӯзондани мавзӯҳои мазкур ба қушди тафакқури зехнии шогирдон мусоидат қарда, сатҳи фаҳмишу қаҳонбинии онҳоро таҳаввулу тақомул мебаҳшад. Бояд зикр намуд, ки доништанни маълумоту донишҳои географӣ ба хонандагон дар қарои навиштани иншо ва эссе дар қарои шаҳри

Паҳнои омӯзиши забон

Душанбе-қойтахти кишвар, қушду пешрафт ва дигарқуниҳои зиёде, ки солҳои оҳир дар шаҳр ба амал омаданд, қидматҳои мондагори Президенти ҷумҳурий, Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар самти таракқию ободқориҳои қойтахт ва амқоли инҳо ба мақсад мувофиқ мебошад. Ҳадаф аз роҳандозии қуни қанбаҳои таълими тақомулу инқишофи нутқи қаттию шифоҳии шогирдон аз забони англисӣ мақсуб меёбад. Тавре маълум аст, дар синфи шашум хонандагон

мутобиқи қарномаи таълими аз фанни адабиёт бо эҷодиёти шоирони маъруфи тоҷик Мирзо Турсунзода, Муъмин Қаноат, Бозор Собир, Лоик Шерали, Гулруҳсор Гулназар ва дигарон шинос мегарданд. Дар машғулиятҳои забони англисӣ, онҳо метавонанд бо қуқориши омӯзгор, ба таври муқтақилона мазмуну моҳияти ашъори қурудаи ин шоиронро муҳтасаран ба забони англисӣ рӯи қоғаз биёранд. Албатта, қуқоришҳо аз қониби омӯзгор набояд яқрангу қолабӣ ва дилқирқу-

нанда бошад. Ҳангоми таълими забони англисӣ ба робитаи фанни мазкур бо қуруд ва муқикӣ низ бояд таваҷҷуҳ зоҳир намуд. Дар қарномаи таълими қифзу аз қар қардани қурудҳои шавқовар бо забони англисӣ дар назар дошта шудааст. Омӯзгор қангоми интиҳоб ва пешниҳоди шеър қурудҳо бо ин забон бояд ба қановати лексикӣ ва қояву муҳтавои қурудҳо диққат диҳад. Бо муқикӣ қурудани шеърҳо ба он мусоидат мекунад, ки хонандагон бо қидоятӣ омӯзгор ба тарзи талаффузи овозҳо, оҳангноқӣ (интонатсия), қоидаҳои сарфу наҳв аҳамият дода, ба иштибоҳ роҳ надиҳанд. Алоқаманд бо адабиёти бадеи омӯзонидани забони англисӣ, ҳусусан, дар дарсҳои қониши беруназсинфӣ дар масъалаи ба ин забон мутолиа намудани осори адибон ҳеле қолиб ва судманд мебошад.

Аз ин рӯ, дар маҳфили забони англисӣ, қонфронсҳои адаби, шабинишинҳои фаннӣ, қафтаи фаннӣ ва ғайра ба омӯзиши қустурдаи забони англисӣ таваҷҷуҳи қаматарафа зоҳир бояд қард.

Зайнаб ҒАҲҲОҚОВА,
омӯзгори МТМУ №48,
ноҳияи Рӯдакӣ

НАВИД

Қадрдонии ғолибон

Тавре маълум аст, озмуни ҷумҳуриявии «Фурӯги субҳи доной китоб аст» қамъбааст ва ғолибон муайян қардиданд. Ба ифтиҳори қирузии толибилми синфи 11-и литсейи Оғохонии шаҳри Хоруғ Сарвиноз Ҳайзуллобекова дар номинатсияи адабиёти қаҳон (қойи 3-юм) ва омӯзгорони ин таълимгоҳ Қарида Мамадназарова дар номинатсияи адабиёти баҷагона ва Шоҳзодабегим Шукриҳудоева дар номинатсияи адабиёти қаҳонии қойи дуқормо қасб қардаанд, қорабинӣ тантанавӣ доир шуд. Дар қорабинӣ иҷроқунандаи раиси шаҳри Хоруғ Ризозода Шодӣ ғолибони даври ниҳонии ҷумҳуриявии озмуни «Фурӯги субҳи доной китоб аст»-ро табриқу таҳният қуфт.

Ҳамзамон, дар оҳири қорабинӣ раиси шаҳр ғолибони озмун, волидайнӯ омӯзгори толибилм Сарвиноз Ҳайзуллобекова Заррина Шерғозиева ва директори ин таълимгоҳ Давлат Ҳудоназаровро бо Ифтиҳорнома ва муқофотҳои хотиравӣ қадрдонӣ намуд.

Ҷ.ҚОЗИБЕКОВ,
«Омӯзгор»

► ШАМЪИ ХОТИРА

Сангинмурод Қодиров ҳанӯз ҳангоми дар интернат таҳсил намудан ба корҳои ҷамъиятӣ рағбати зиёд дошт. Аз ин лиҳоз, вазифаҳои масъули ҷамъиятиро ба уҳдааш вогузор менамуданд. Сипас, хизмат дар Қувваҳои Мусаллаҳи собиқ Иттиҳоди Шӯравӣ барои ӯ мактаби дигари зиндагӣ маҳсуб ёфт. Устод Сангинмурод Қодиров ба факултети филологияи руси Донишгоҳи миллии Тоҷикистон шомил гардида, онро бо муваффақият хатм менамояд. Таҳсили муваффақона ва ташаббускор буданаширо ба эътибор гирифта, раёсати вақти донишгоҳ ӯро ба сифати коромӯзи кафедраи умумидонишгоҳии педагогика ва психология тавсия менамояд.

Муҳити донишгоҳӣ ба фаъолияти баъдинаи ин ҷавони ташнаи маърифат шароити фазои мусоидро фароҳам овард.

...Устод Сангинмурод Қодиров дар тадқиқоти бунёдиаш дар илми педагогика ба масоили мубрами соҳаи мазкур дахл намудааст, аз ҷумла, низомии педагогии тарбияи ҷавонон ба меҳнат дар шароити ҷумҳурӣ, ташаккули сифатҳои шахсии наврасон, вусъатбахшии тадбирҳои интиҳоби касб барои муҳассилини макотиби таҳсилоти миёнаи умумӣ, самарабахшии шакли усули таълимӣ дар чараёни дарс бо назардошти истифодаи таълими мошинҳои ҳисоббарори электронӣ дар макотиби олии инкишофи нутқи хонандагонии синфҳои 2–4 дар раванди аз бар намудани ҳиссаҳои нутқ, низомии тарбияи намудани муаллимони оянда барои фаъолияти наврасони душвортарбия, усулҳои фарҳанги тарбияи варзиш дар хонандагон, фаъолияти якҷояи муаллимони ва волидайн дар тарбияи наврасон ва ғайра. Тахти сарвари устод се нафар рисолаи докторӣ ва 13 нафар рисолаи номзадӣ дифоъ карда, айни замон онҳо ба тадқиқи паҳлуҳои муҳталифи илми педагогикаи миллии машғуланд.

Дар хусуси фаъолияти бобарору захираҳои таълими муаллим олимони намоёни педагогика чунин зикр кардаанд:

Академики Академияи таҳсилоти Тоҷикистон, доктори илмҳои педагогӣ, профессор М. Лутфуллоев:

«... Профессор С. Қодиров дар таҳияи баррасии назарияи мактаби миллии ва «Қонун дар бораи маориф», ки ҳоло дар ҷумҳурӣ мавриди амал қарор дорад, саҳми муфид гузоштаанд. Ҳамзамон, бо дарназардошти тақозои давр дар тарбияи муаллимони оянда барои факултетҳои педагогӣ тадқиқотеро анҷом доданд, ки аҳамияти илмию амалии онҳо назаррас аст...»

Оид ба ҷабҳаи дигари фаъолияти Сангинмурод Қодиров, доктори илмҳои педагогӣ, профессори Донишгоҳи миллии Қазокистон Г. А. Уманов нигоштааст: «... Равобити илмию мо дар бахши илмҳои педагогӣ бо Ҷумҳурии

Соҳибмактаб

Тоҷикистон тавассути профессор С. Қодиров сурат мегирад. Сангинмурод Қодиров ҳамчун муҳаққиқи соҳа дар симпозиум ва конференсияҳои илмию назариявӣ, ки дар кишвари мо Қазокистон баргузор мегардад, бо маърузаҳои пурмуҳтаво баромад менамоянд. Инчунин, ӯ ҳамчун муқарризи рисолаҳои номзадӣ докторӣ дар Шӯрои Ҳимоя баромад намуда, барои беҳбудии тадқиқот дастурҳои ҷолиб пешниҳод менамоянд...»

Дар тӯли фаъолияти судбахшашон дар Донишгоҳи миллии Тоҷикистон устод С. Қодиров ҳамчун мудири кафедраи умумидонишгоҳии педагогика ба комёбиҳои зиёд ноил гаштаанд. Бо ибтиқори муаллим ва дастгирии аъзои кафедра, ҳар сол дар заминаи кафедраи умумидонишгоҳии педагогика ду маротиба конференсияҳои илмию назариявӣ баргузор мегардид, ки масъалаҳои муҳиму дархӯри илми педагогикаро мавриди баҳсу мунозира қарор медоданд.

Устоди зиндаёд Сангинмурод Қодиров бо фаъолияти густурдаи хеш дар баррасӣ ва тадқиқи илми педагогикаи муосир хидмати бузурге намудааст. Ӯ дар умри бобаракати худ беш аз 120 китобу монография, дастури барномаҳои методӣ ва мақолаҳои илмӣ ба таъби расондааст, ки «Масоили иҷтимоӣ-педагогии наврасони душвортарбия», «Ҷамъият ва наврасони душвортарбия», «Асосҳои интиҳоби таҳассус дар мактаб», «Меҳнат – асоси тарбияи шаҳрвандии ҷавонон», «Равоншиносӣ» аз ҷумлаи номгӯи нопурраи асарҳои таълифнамудаи муаллиманд, ки дар солҳои гуногун ба таъби расидаанд.

Шуруъ аз даврони соҳибистиклолии кишварамон муаллим ба масъалаҳои рӯ овард, ки шарҳу тавзеҳи онҳо қобили писанд буд. Ба монанди вижагиҳои қорҳои хирфай дар оила ва мактаб, маҳорати педагогии омӯзгор дар партави консепсияи мактаби миллии, тарбияи ҳукукию ахлоқӣ, меҳнат – асоси тарбияи шаҳрвандии ҷавонон, шаклҳои фаъолият бо наврасони душвортарбия, идораи намудани раванди тарбия дар шароити муҳталиф, пешгирии ҳукуквайронкуни дар байни наврасон ва дигар мавзӯҳои фарогири давраи навин ва амсоли ин.

Фаъолияти мударбиро ба

машаққатҳои пай дар пай ба омӯзгори фидой имкон фароҳам овард, ки ба дараҷа ва унвонҳои баланди илмию ифтихорӣ – доктори илмҳои педагогӣ, профессор, узви вобастаи Академияи таҳсилоти Тоҷикистон, узви пайвастаи Академияи илмҳои байналмилалӣ мактабҳои олии ва Корманди шоистаи Тоҷикистон сазовор гардад.

Ҳамзамон, устод Сангинмурод Қодиров ба ҳайси узви Шӯрои олимони Донишгоҳи миллии ва Шӯрои Ҳимояи рисолаҳои номзадӣ доктории Пажӯҳишҳои рушди маорифи Академияи таҳсилоти Тоҷикистон меҳнати самарабахш намудааст.

Бо тугайли ҷалби ҷавонони соҳибзавқу донишманд ба таҳқиқи мавзӯҳои алоҳидаи илмӣ ба устод муяссар гардид, ки саҳифаҳои навро дар рушди низомии педагогикаи Тоҷикистони азамон барои хонандагон равшан намояд. Бо боварӣ метавон изҳор дошт, ки устод мактаби бузурги илмиро бунёд гузоштааст. Уро барҳақ метавон бо сарбаландӣ соҳибмактаби илми педагогика дар Тоҷикистон ном бурд.

Бо ибтиқори кафедраи умумидонишгоҳии педагогика ва раёсати Донишгоҳи миллии Тоҷикистон ҳар сол дар моҳи декабр ба хотири ёдбурд – солгарди муаллими ахлоқ, профессор Сангинмурод Қодиров конференсияи илмию амалӣ ва семинарҳоро баргузор менамоянд. Ин иқдоми фарахбахш боиси дастгирӣ ва умед дорем, ки рӯҳу равони омӯзгори асил аз ин иқдоми эҳтиромгузoron шод мегардад.

Имрӯз ин шахсияти фидой, инсонӣ нек, муаллими фидокор ва олимӣ шинохта бо амри тақдир дар байни мо нест, аммо рӯҳи эшон бо мост, зеро нақуном умр ба сар бурданд.

Устод Сангинмурод Қодиров аз ҳамин гуна устодоне буданд, ки дар ҳонаи ҳар шогирд дар бораи бозхитрому ифтихор ҳарф мезадад. Ин бесабаб нест. Зеро чунин устодон тимсоли меҳранд, ба шогирдон баробар ба фарзандон пурмуҳаббатанду ғамхор, хурдтарин тавишии шогирдон барояшон кӯҳи ғам буд.

Воқеан, фарзандони устод тавонистанд номи падар ва рӯҳи ӯро шод намуда, дар соҳаҳои гуногуни иқтисодиёт, илм, фарҳанг ва сиёсат ба Ватану миллати хеш хизмат намуда истодаанд.

А.МИРАЛИЕВ,
ректори Донишгоҳи давлатии
Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи
Рӯдакӣ, доктори илмҳои педагогӣ,
профессор,
Ғ. БОБОКАЛОНОВ,
сардори шуъбаи қонунгузорӣ
оид ба меҳнат, муҳоҷират ва
иҷтимоии Маркази миллии
қонунгузори назди Президенти
Ҷумҳурии Тоҷикистон, н.и.х.,
дотсенти кафедраи ҳукуқи
соҳибкорӣ ва тиҷорати
факултети ҳукуқшиносӣ,
М. ҒИЁСИЕВ,
мудири кафедраи Донишқадаи
ҷумҳуриявии тақмили ихтисос ва
бозомӯзи қормандони соҳаи
маориф, номзоди илмҳои
педагогӣ, дотсент

Узви вобастаи Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон, доктори илмҳои иқтисодӣ, профессор Саъдулло Исмолов ҳамчун устоди соҳибмактаб дар соҳаи демография шинохта шудааст. То имрӯз зиёда аз 120 дастури мақола ва асарҳои илмӣ олимӣ забардаст бо забонҳои тоҷикӣ, русӣ ва англисӣ рӯи чоп омадаанд. Чанде аз онҳо китобҳои дарсӣ барои риштаҳои иқтисодии мактабҳои олии мамлакат мебошанд, ки барои муаллимони ва муҳаққиқони ҷавон ҳамчун манбаи бозғатимод хидмат мекунанд. Номбурда, ҳамчунин, баробари фаъолияти илмиву омӯзгорӣ ба қорҳои роҳбарӣ ва ҷамъиятӣ низ шуғл варзидааст.

Таваҷҷуҳи олимӣ нуктасанҷро масъалаҳои гуногун

Бунёдгузори мактаби демографии кишвар

ва доманадори соҳаи демография ба худ ҷалб карда буд. Ба миён гузоштани масъалаҳои муҳими демографӣ, ба монанди зиёдшавии аҳолии ҷумҳурӣ, афзудани теъдоди ғавти кӯдакон, банақшагири ва танзими оила, камшавии захираҳо ва дигар масъалаҳои муҳим дар таҳқиқоти илмӣ устод яку якбора пайдо нашудаанд, балки натиҷаи меҳнати дуру дароз ва пурмашаққати ӯ буда, асоси онро омӯзиши пайвастаи илми ватанӣ ва хоричӣ ташкил медиҳад. Асари нахустини С. Исмолов, ки «Демографияи Тоҷикистон» номгузорӣ шудааст, соли 1985 нашр гардидааст ва таҳлили муфассали вазъи демографӣ ва сиёсати демографии ҷумҳурӣ дар ин давра мебошад. «Демография ва тамоилҳои тараққиёти демографии минтақавӣ» асари дигари устод буда, соли 1992 нашр гардидааст. Охири таълифоти устод зери унвони «Биосоциальное развитие человека. Демографический и социальный переходы» соли 2019 нашр гардид, ки масъалаҳои қонунияти бозтавлиди аҳоли ва гузариши демографию иҷтимоиро фарогир буда, бахсҳои зиёди илмиро ба миён овард. Ба ҳамин монанд чанде аз асарҳои дигари устодро низ номбар кардан мумкин аст, ки ҳамчун китобҳои рӯйимизии олимони ва муҳаққиқони соҳа ба ҳисоб мераванд. Заҳматҳои дар роҳи илм қашидаи устод самарайи зиёд додаанд. Таъи фаъолияти илмӣ хеш барои рушди илми демография заҳматҳои беандоза қашида, шогирдони зиёдеро тарбия намудааст.

Рисолаи доктории устод нахустин таҳқиқоти илмӣ пуразиши соҳаи демография мебошад, ки масъалаҳои асосии демографӣ ва тамоилҳои тараққиёти демографию минтақавӣ Тоҷикистонро фаро гирифта аст.

Соли 2007 дар Мактаби олии иқтисодии шаҳри Москва ба сифати коромӯз фаъолият доштем. Рӯзҳои пеш аз сафар ба шаҳри Душанбе профессори машҳури рус А.Г.Вишневский фаҳмиданд, ки мо шогирдони Саъдулло Исмолов ҳастем. Моро ба утоқи қоришон даъват намуда, бо самимияти бепоён дар бораи устод суҳбатҳои нек гуфтанд ва китоби ба тозагӣ таълифшудаашонро, ки хеле арзишманд буд, бо соядаст ва навиштаҷоти хеле зебо: «Дорогому другу Саъдулло, с наилучшими пожеланиями» ба устод тухфа фиридаанд. Баъд аз иштирок дар чанде аз конференсия ва Ҳамоишҳои илмӣ байналхалқӣ ва шиносӣ бо олимони сатҳи ҷаҳонӣ пай бурдам, ки устод ҷойгоҳ ва эҳтироми хоса дар байни ин олимони, бахусус, олимони рус дорад.

Моҳи ноябри соли 2012 дар Донишгоҳи давлатии Москва ба номи М.В.Ломоносов дар конференсияи байналхалқӣ «Рушди демография – ситезаҳо ва ҷаҳонишавӣ» дар баробари демографони машҳури дунё – Пол Демени аз ИМА ва Дэвид Коулмен аз Британияи Кабир устоди муҳтарами мо, профессор С. Исмолов сазовори медали тилло гардиданд.

Устод доим бо тамкини ба худ хос суҳан ронда, мо – шогирдонро насихат намуда, роҳи дурусти қору зиндагиро нишон медоданд. Саъдулло Исмолов, собиқ директори Институти демографияи АМИТ ва узви вобастаи Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон дар 78-солагӣ дунёи фонино падруд гуфтанд, ки як талафоти бузурге буд барои илми тоҷик. Мо, ҳамкорон ва шогирдон, аз он ифтихор дорем, ки аз мактаби чунин олимони номдор, фозилу зақӣ, хирадманду дурандеш ва пухтакор гузаштаем.

Сайалӣ МИРЗОЕВ,
Алишер ХАЙДАРОВ,
устодони кафедраи омори ДМТ

► ФАЗИЛАТОИИ

Ҳар маҳалу ҳар минтақа ва ҳар қаламрав шахсиятҳои маъруфу соҳибэҳтироми худро дорад. Онҳо кишоварзони чиракору баракатовар, омӯзгорони асилу соҳибхирад, ҳунарпешагони баландмақому тозақор, олимону адибони боистеъдоду варзида, тоҷирони ҳалолкору босаховат... мебошанд.

Ман тибки адои вази-фаи хидматӣ зуд –зуд ба манотики гуногуни ҷумхури сафар мекунам ва ҳамбаста бо иҷрои вазифаҳои дигар бо ин гуна ашхоси соҳибному боикром суҳбатҳо меороям ва аз файзи гуфтору шарофати дидорашон мунаввартар хонаи дил мекунам. Хушо, ки дар ҳар гӯшаву канори диёри бихиштосоямон дӯстони соҳибдилу соҳибхирад ва соҳибэҳтиром дораму аз ин лиҳоз худро доро, хеле доро меҳисобам...

Устод Сайфулло Маҳкамов дар Истаравшани бостонӣ ин гуна дороии мананд. Ҳар гоҳ ки ба ин шаҳри пуеровоза ворид мешавам, зуд суроғи устод мекунам ва аз омаданам хабар мерасонам (устод худ аз оғози шиносоямон инчунин қардари ба ман супориш додаанд). Устод дар ҷавоби занги телефони ман бо самимият «Э, гули меҳратон шукуфтааст-ку, кани марҳабо марҳабо, ба Истаравшани мо» мегӯянд, гапро кӯтоҳ мекунад: «ман ҳозир...» Соате нагузашта, дар назди меҳмонхонаи «Сад-барг» устодро пешвоз мегирам: чехраи кушоди табассумрез, каду қомаи рустамона доранд устод, дар тан либоси хеле ши-наму зебанда, тозаву озода, дар сар токии зебои тоҷикӣ. Мо чун падару писар (устод аз ман шонздаҳ сол қалонтаранд)

Дӯсте дорам дар Истаравшан

ҳамдигарро самимона ба оғӯш мекашаму аҳволпурсӣ мекунам: на набераю абера мемонаду на хешу ақрабо, на ҳақу ҳамсоя. Устод пас аз ҳар китба пурсу-пос ботакрор мегӯянд: «ӯб-бо, додарам-е, ҳуб ғайрат кардед, ки омадед, дар ин дунё дидор ғанимат».

Баъд аз «маросими пурсупос» «юриш»-и мо бо раҳнамоии устод оғоз меёбад. Устод маро ба коргоҳашон- идораи нашрияи мактабиёни вилояти Сугд «Корвони умед» мебаранд ва дар андак фурсат дафтари кори устод пур аз эҷодкорон – кормандони нашрияҳои шаҳри Истаравшан мешавад. Суҳбатамон перомуни эҷоду эҷодгорӣ, навгонии матбуот, вазъи адабии кишвар, истеъдодҳои тозападид, китобҳои нав, навиштаҳои ҷолиби ҳамқаламон, бунёдкорихо дар Истаравшан... гул мекунад. Барои ман эҳсоси мушоҳидаҳои он, ки эҷодкорони ин шаҳри овозаманду деринтаърихи тоҷикон ба зодбуми худ ин қадар меҳру муҳаббат ва симимияту садоқат доранд, басо гуворову хикматбор аст. Бисёр хушам меояд суҳбати соҳибдилони Истаравшан! Дар навбати худ ба як силсила суолоти онҳо оид ба вазъи адабии пойтахти ҷумхури ва тозақорҳои аҳли калами он посух мегӯям. Зимни суҳбат бо суҳанварони шаҳри бостонӣ мушоҳида мекунам, ки онҳо ба устод Сайфулло Маҳкамов эҳтиромгузариҳои самимӣ доранд, вақте ки «устод» мегӯянд, ҷароғи чашмашон мекураҳшад ва гумонам, дар дилашон шуълаи меҳр фурузон мешавад. Барои тасдиқи ҳар гуфтаашон рӯи нӣз ба ӯ меоваранд: «ҳамин

тавр не, устод?» Бо мушоҳидани ҳолати ҳисси ифтихори ман аз дӯсти истаравшаниям боз ҳам бештар мегардад.

Пас аз ин суҳбати хушоянду гуворо ману устод ба тамошои шаҳр мебароем. Чӣ шаҳри дилошӯбу хуштарҳест Истаравшан! Дар кӯчаву хиёбонҳои он қадам зада, худро дар муҳити комилан тоҷикӣ дармеёбӣ: гуфтугӯи атрофиён муаддабонаю лутфрез, ҳама ҷо тозаву обзада, шиору овезаҳо хушӯханг, орошоти дару деворҳо дорои сабки миллий. Мавзёҳои таърихӣ шаҳр, ки қисмате дар ҳавзаи Осиё назир надоранд, балки шохкорихо сатҳи ҷаҳониянд, ифтихорафзои моанд, сабақи хештаншиносӣ медиҳанд. Устод Сайфулло Маҳкамов таърихи шаҳри азизи худро хеле ҳуб ме-донанд, дар бораи ҳар гузару кӯчаву маҳаллаи он маълумоти комил доранд ва ҳатто, дар ҳусуси иддае аз хонаводаҳои обрӯманди шаҳр метавонанд соатҳо ҳарф зананд. Ғарқи ҳикоятҳои муассиру дилпазири устод шуда, ман худро борҳо дар умқи таърих – дар кӯчаҳои пураспу аробаи Истаравшани бостонӣ дарёфтаам. Воқеан, як шоҳи эҷодиёти омӯзгор ва рӯзноманигори варзида, устод Сайфулло Маҳкамов таърих-нигорист. Устод дар бораи таърихи Истаравшан, ҳулку атвор, расму оин ва анъанаҳои мардуми ғаюру баномус ва заҳматкаши он, дар бораи гузаштаи қисмате аз гузару маҳаллаҳои шаҳр мақолаҳои зиёде навиштаанд, ки зумрае аз онҳо арзиши як рисолаи комили таърихиро доранд. Чун аз ҳусуси ҳунармандони шаҳри Истаравшан ва нақши ҳунар дар

рӯзгорони аҳли ин кӯҳанмарз суҳан мегӯянд, гӯё ғарқи баҳри ифтихор мешаванд устод. «Ҳунармандӣ рамзи таърихӣ Истаравшан аст», - мегӯянд батакрор. Ва печида ба ин қазияшон он қадар мисолу далелу арқоме ба забон меоранд, ки банди ҳайрат мемонад кас. «Кош, ҳар соҳибватан дар бораи зодбуми хеш чунин маълумоти саҳеҳу фарогир медошт», - аз дил мегузаронам ман...

Дар паҳлуи устод дар кӯчаҳои шаҳр қадам зада, лаҳза ба лаҳза ифтихорам меафзояд; бо он паҳлу ба паҳлу қадам мезанам, ки ҳама эҳтиромаш мекунанд, бо муҳаббат «салом, устод» мегӯянд, онҳое, ки дуртаранд, ба сӯяш бо меҳр дастафшонӣ мекунанд, чанде аз кучое давида меоянд: чӣ ҳол доред, устод, ягон хизмат ҳаст?, бархе дастии устодро гирифта, гилаомез иброз медоранд: камнамоед, муаллим!

Ба ҳама бо лутф, бо сухани нарму гарм, бо сипосгузори, бо як пора шеър, бо чанд андарзу ҳикмат посух мегӯянд устод. Ва рӯй ба ман меоваранд: «Чӣ қадар халқи самимию меҳрпарвар ва хоксору одамдӯстанд тоҷикон ва албатта, истаравшаниҳо низ. Ба ин мардум ки писанд омадӣ, чун узви хонадонашон мепазиранд эътиқод мебаранд».

Устод Сайфулло Маҳкамов ба шарофати заҳмати бардавому пурбаракаташон, ба шарофати хидматҳои бенуксонашон ҳамчун омӯзгор, адибу рӯзноманигор, ба шарофати силсилаи мақолаҳои муҳтавомаду ифтихорбарангезашон дар нашрияҳои ҷумхури, ба шарофати китобҳои рангини ҷолибашон дар мавзӯҳои

умда, ба вижа, ватандӯстиву таърихдонӣ ва фарҳангшиносӣ, ба шарофати қардониву хоксориашон, ба шарофати ҳамвора дар хидмати мардум ва маслиҳатгару раҳнамои аҳли шаҳр буданашон маҳбуби ҳамагону соҳибэҳтиром гардидаанд ва ду маротиба ба сифати вакили маҷлиси вакилони шаҳри Истаравшан баргузида шудаанд. Устод дорандаи нишонҳои «Аълочии маорифи Тоҷикистон», «Аълочии ҷамъияти китобдӯстони ИҶШС», барандаи Ҷоизаи Иттифоқи журналистони Тоҷикистон ба номи А.Лоҳутӣ, як силсила ифтихорномаву сипоснома ва ғолиби чанд озмуни бонуфузи ҷумхуриявии қаламкашон мебошанд...

Ҳар гоҳ ки ба шаҳри Истаравшан меоям, ба суроғи устод Сайфулло Маҳкамов мешито-бам. Ва бо вохӯри бо устод сайри маънавиям ба олами хираду маърифату ҳунару адаб оғоз меёбад.

Абдурауф МУРОДӢ
«Омӯзгор»

► ЗАҲМАТҚАРИН

Соли 1971 мактаби миёнаро хатм кардему рафтем ба ҳар сӯ. Курси дуюм меҳондаму як-ду сол нисбат ба дигар ҳамсабакон қалонсолтар будам, зеро нахуст дар омӯзишгоҳи омӯзгории шаҳри бостонии Панҷакент таҳсил карда солаке ҳамдаму ҳамнафаси устодон дар мактаб шудам. Меҳри омӯзгории омӯзиш боло гирифтӣ шитофтам сӯи шаҳри Ленинобод, ки ҳоло Хучанд ном гирифта. Ин соли 1974 буд. Имтиҳонхоро супоридаму донишҷӯ шудам ва таҳсил оғоз ёфт дар мактаби олий. Баъди соҳибдиплом шудан баргаштам ба деҳа бо роҳхати донишгоҳ.

Моҳи августи соли 1981. Омодагӣ ба соли нави хониш. Устодон табрик мекарданд ва аз шарм руҳсораҳо лолагуни арзи сипос мекардем, ки заҳмати шумо ниҳон аст дар соҳибпеша шудани мо. Фурсате пас бонӯе сарвқомат, чехрашуқуфон, либоси зебандаю шинами атлас дар бар, лаб моили табассуму нигоҳҳо фозилонӣ дар саҳни мактаб пайдо шуданд. То ин лаҳза гӯё ҳама ба об дахон гирифта буданд, бозори суҳбат гарм набуд. Вақте зани бароям ношинос ману ҳамроҳонамро, ки нав иҷозати ҳамчун омӯзгор қор қарданро дарёфта будем, табрик қарданд, ҷуръати идомаи суҳан накарда, зеро лаб арзи сипос намудем. Мо ҳам дунболи устодон пайи тайёри ба соли нави хониш шудем. Он «зани ношинос» муаллима Мунаввара Мирусмонова будаанд...

Соли хониш ёфт оғоз. Гирумони мо ҳам сар шуд. Муаллима ҳамхиттисоси банд будаанд. Минбаъд ҳар мушкилие, ки пеш меомад, аз он кас мепурсидам. Охир,

Шарафмандбонӯе дар арсаи маориф

таҳлилҳои муҳталифи мавзӯҳои фонети-каю калимаю ибора, ҷумлаҳои мураккаби омехта мушқилоти худро доштанд ва ба болои ин, мавзӯҳои вобаста ба санъати суҳан ва назарияи адабиёт ва ҳоса, вазни шеър хангоми таълим соати алоҳида на-доштанду ҳоло ҳам надоранд ва ин ҳолат сару қалобаи кори моро гум мекард.

Боре баҳри омӯхтани усулҳои фаёли тадрис вориди синфи даҳум шудем, дарси муаллима Мунаввара Мирусмонова буд. Навбатдор оид ба тайёр будани хонандагон ба дарс маълумот дод. (Ҳоло ин анъана нест, афсӯс). Чун ҳисобот шунда шуд, толибилмон аввал аз рӯи ашъори Соибӣ Табрезӣ байтбарак қарданду чанд хонанда ғазали пурра қироат намуданд. Муаллима қаноатманд буданд. Сипас, чанд лугат шарҳ ёфту байте тахлили умумӣ шуд. Мавзӯи гузашта: «Ҳаёт ва эҷодиёти Бедили Дехлавӣ». Муаллима аз варақаҳои ранга оид ба рӯзгор ва осори Бедил саволномаҳо тайёр қардаанд. Онҳоро рӯи мизи худ паҳн қарданд ва аз ҳар гурӯҳ хоҳишмандон варақаҳоро гирифта, омодаи ҷавоб шуданд. Муаллима гӯё вақтро ҷену бур қарда буданд. Ҳама бо шавқмандӣ посух медоданд, ҳама ба машғулият банд буданд. Намедонистам дар дафтари қайди мушоҳидаҳо чӣ нависам. Занги баромад садо доду навиштам: «Аъло... Мавзӯи нав низ хотирмон буд. Моҳияти ашъори Бе-

дил фаҳмонида шуд. Муаллима бо суҳани илму маорифпарварӣ ва одаму одам-нони муассир шоғирдонро ба илмомӯзӣ, донишандӯзӣ, мунтазам хондани китоб раҳнамун мекарданд. Шеърро равону самимӣ ва ҷозибадор қироат намуданд:

Ёрам ҳар гаҳ дар суҳан меояд,
Бӯи аҷабеш аз даҳан меояд.
Ин бӯи қаланфур аст ё нақҳати гул,
Ё роиҳаи мушқи Хутан меояд.»

Дар охири дарсгоҳ нишаста гумон мекардам, ки ман ҳам дар синфи даҳ меҳонаму инак, хушо гӯш ба муаллима додаам...

...Солҳои ҳафтодум аз ҳисоби занону бонувон роҳбар таъйин намудан, маҳсу-сан, дар дехот чандон маъмул набуд. Чун овоза шуд, ки аз оғози соли хониши 1975 - 1976 Мунаввара Мирусмонова директори мактаб мешавад, ақсар бовар намекарданд. Омӯзгорон ин хабарро хуш пазируфтанд, чунки солҳои мадида бо муаллима ҳамкору ҳамҷода ва бархӯрдор аз дастури маслиҳатҳои он кас буданд.

...Мунаввара Мирусмонова аз мактаби илму маорифпарварӣ ва одаму одам-гарии тағояшон, шодравон академик Аҳрор Мухторов баҳраманд шудаанд ва таҳкурсии донишашонро устувор сохта-анд. Масъулини соҳаи маорифи ноҳияи Айний дар таъйини директор хато накарданд. Мактаби миёнаи рақами 2, деҳаи Урметан, ки он вақт номи нависандаи ҷаҳонӣ А.М. Горкийро дошт (ҳоло ба номи устоди

зиндаёд Қутбӣ Киром), дар бахшҳои муҳталифи таълиму тарбия қомеъ ба вирди забонҳо гардид. Соҳиби Байрақи сайёри комитети хизматҳои ноҳия шуд.

Муаллима ҳамчун роҳбар ба касбомӯзии толибилмон бештар эътибор медоданд ва гурӯҳи духтарони чеварро ташкил қарданду ба онҳо ба таври роӣгон ҳунар омӯзониданд ва ба ин васила сафи духтарони ҳунарманди деҳаро дучанд афзуданд. Муаллимаи азизу соҳибхиради мо дар да-воми роҳбарии худ дар мактаб қорҳои зи-ёди манфиатборро сомон бахшида, номи нек, иззату эҳтиром ёфтанд.

Воқеан, муаллима хангоми таҳсил дар Донишгоҳи омӯзгорӣ Душанбе бо Умрибой Тошови урметанӣ риштаи меҳру вафо мебарданд. Умрибой аз зумраи ҷавонони донишманд ва донандаи чанд забон буду таъби шоирӣ дошт. Замоне ҳамчун тарҷумон дар кишвари ҳамсоия Афғонистон хизмат қардааст. Ин ҷуфти саодатманд дар рушди маориф, тарбияву таълими сазовори шоғирдон, тарғиби илму дониш ва баргузории маърақаҳои мардумӣ дар қалонтарин деҳистони водии Зарафшон – Урметан нақши босазою мондагдор доранд ва ба эҳтироми ҳамагон сазовор гардидаанд.

Маъруф ҲИСОМОВ,
ноҳияи Айний

Доир ба имконоти сайёҳӣ, заминаҳои воқеӣ ва дурнамои рушди шаҳри Душанбе ҳамоиш доир шуд.

Саводи молиявӣ зарур аст

Аз соли оянда ба хонандагони синфҳои 10-11-и Федератсияи Россия дар баробари фанҳои таълимии мавҷуда фанни саводнокии молиявӣ низ дар барномаҳои таълимии мактабҳо ворид карда мешавад. Ин иқдом бо дастгирии Вазорати молияи Русия дар ҳамкорӣ бо Вазорати маориф ва илми ин кишвар амалӣ мегардад. Шурӯъ аз соли 2022 омӯзиши он дар баробари дигар фанҳо барои хонандагони синфҳои 1-9 хатмӣ мебошад. Лоики зикр аст, ки ба роҳ мондани фанни саводи молиявӣ ва сармоягузорӣ дар мактабҳо дар доираи татбиқи “Стратегияи рушди бозори молиявӣ то соли 2030” анҷом мешавад. Ба гуфтаи вазири молияи Русия Антон Силуанов, саводи молиявии аҳолии кишвар омилӣ хатмӣ дар муваффақияти иқтисодии Русия ба шумор меравад.

Стандарти минтақавии физо

Дар вилояти Белгороди Федератсияи Русия аз ҷониби мутахасссони Донишгоҳи давлатии саноати хӯроквории шаҳри Москва “Стандарти минтақавии физои хонандагон” тартиб дода шудааст. Ба нахории харрӯзаи мактаббачагон хӯриши сабзӣ бо себ, мураббои мевагӣ, творог ва пудинги арзан, чой бо лиму, нони гандумӣ дохил мешаванд. Хӯроки нисфирӯзӣ аз шӯрбои “Ленинградский”, гӯшти кӯфта, хӯриши карам бо гиёҳҳо, сабзавот, нӯшоба аз меваҳои гуногун, нони ҷав-гандум иборат аст. Бино ба иттилои раёсати маорифи вилояти Белгород, дар доираи татбиқи стандарти мазкур ошхонаҳои беш аз 300 мактаб бо таҷхизоти нави технологӣ ва мебелҳои замонавӣ мучахҳаз гардонида шуда, кормандони ошхонаҳо аз курсҳои тақмили ихтисос мегузаранд. Ҳамчунин, бо дарназардошти синну сол, хусусиятҳои физиологиро фардии кӯдакон ва шароити иҷтимоиву иқтисодии минтақа рӯйхати физоҳои (меню) тағйирёбанда низ таҳия карда шудааст.

Забондони дусола

Сокини шаҳри Лондон Исая Гямфий дусола аллакай як забондони (полиглот) машҳур аст. Ӯ бо ҷаҳор забон - англисӣ, испанӣ, фаронсавӣ ва қисман ҷопонӣ ҳарф мезанад. Ба гуфтаи модари кӯдаки болаёқат Ҷазел Андерсон, писараш хангоми нухмоҳагӣ ҳарфхоро ба осонӣ фарқ карда, садо меод. Ба вундеркинди яқсола дафтарчаи хотиравӣ тухфа карда шуд, ки дар он на танҳо ҳарфҳо, балки рақамхоро низ қайд мекард. Даре нагузашта илова ва кам кардани рақамхоро ёд гирифт. Исая дар кӯдакистон кӯшиш мекард, ки дониши худро ба ҳамсолонаш интиқол диҳад. Ҷазел пай бурд, ки ба писараш бештар арифметика писанд аст. Дар аввал, вақте ки ӯ дар бораи қобилиятҳои писараш суҳбат мекард, одамон бовараш намекарданд. Ҳоло Исая дар шабакаи Instagram блоги шахсии худро дорад, ки дар он тамоми раванди омӯзиши худро ба таври муфассал нишон медиҳад.

-Исая омӯзишро ҳамчун бозии шавқовар мебинаду хушбахт аст ва ин барои ман хеле муҳим аст, - меғӯяд модари 30-солаи кӯдаки бохуш.

Барнаби аз Эйнштейн ҳам гузашт

Навресе аз Британияи Кабир бо номи Барнаби Свинберн дар санҷиши IQ баҳои баландтарин гирифт, ки дар натиҷа аз Эйнштейн ҳам пеш гузашт. Ба таври умум эътироф шудааст, ки IQ-и ин олими машҳур 160 ҳол ва дараҷаи миёнаи ҷаҳонӣ 100 ҳол мебошад. Барнаби дар имтиҳони супурдашуда дараҷаи баландтаринро соҳиб шуда, 162 ҳол гирифт. Навраси доно ба ҷамъияти Mensa - созмони ҷаҳонӣ барои онҳое, ки дорои IQ-и баланд ҳастанд, қабул карда шуд. Тавре ки модари Барнаби қайд мекунад, писар ба бозори криптовалютаҳо низ таваҷҷуҳ дорад, аммо ҳоло синну солаш кофӣ нест. Барнаби Свинберн математика ва химияро дӯст медораду орзуи барномасоз шуданро дорад. Дар оянда ният дорад ба Оксфорд дохил шуда, таҳсилро идома бахшад.

Бозиҳои варзишии Президентӣ

15 январи соли 2022 марҳилаи мактабии «Мусобиқаҳои президентӣ» - «Бозиҳои варзишии Президентӣ», ки аз ҷониби Вазорати маорифи Русия ташкил карда мешаванд, оғоз мегардад. Бачаҳое, ки натиҷаҳои бехтаринро нишон медиҳанд, иштирокдорони марҳилаи шаҳрӣ мешаванд, ки он аз 1 апрел то 15 май баргузор мешавад.

Тибқи иттилои Вазорати маориф ва илми Федератсияи Русия, марҳилаи ниҳии озмун дар Маркази умумирусиягии кӯдакони «Орлёнок» аз 7 то 27 сентябр гузаронида мешавад. «Мусобиқаи Президентӣ» яке аз умдатарин мусобиқаҳои варзишии наврастону ҷавонон дар Русия аст, ки ҳамаҷола беш аз 11 миллион нафар дар он ширкат мекунад. Дар мавсими нави “Бозиҳои варзишии Президентӣ” ба ғайр аз хонандагон донишҷӯёни рус низ метавонанд дар он ширкат кунанд.

Маросимҳои мамнуъи солинавӣ

Дар шаҳри Санкт-Петербург Федератсияи Россия дар ҷорабиниҳои оммавии солинавӣ иштироки гурӯҳии кӯдакон мамнуъ аст. Дар ин бора сардори шуъбаи назорати эпидемиологии раёсати Роспотребнадзор дар Санкт-Петербург Ирина Чхинжерия хабар дод. Вай тавзеҳ дод, ки ин тасмим ба хотири коҳиши тамос миёни мардум ва ҳамчунин, коҳиши хатари сироят гирифта шудааст. Тамошҳои филмҳои аниматсионӣ дар толорҳои тамошо иҷозат дода мешавад, ба шарте ки ҷораҳои безараргардонии ҳавои дохили толорҳо ва назорати коркарду шустушӯи майдонҳои умумӣ пурзӯр карда шаванд. Ирина Чхинджерия тавзеҳ дод, ки безараргардонии бино бояд ҳар ду соат анҷом дода шавад ва тамошобинон бояд ҳатман ниқоб пӯшанд. Шаҳсоне, ки ҳарорати баданашон аз 37,1 дараҷа зиёд аст, ба ҷорабиниҳои оммавӣ роҳ дода намешаванд. Ирина Чхинжерия гуфт, ки дар як моҳи охир дар Санкт-Петербург мизони гирифтҳои ба корона-вирус ба таври қобили мулоҳиза коҳиш ёфтааст. Ба гуфтаи вай, дар ҳоли ҳозир тақрибан 40 дарсади беморҳои вирусӣ зуком мебошанд.

МАОРИФИ ҶАҲОН

Таъсиси ихтисосҳои эҷодӣ

Бо ташаббуси Мактаби саноати эҷодӣ, ки дар заминаи Донишгоҳи федералии Қафқози Шимоли фаъолият мекунад, дар соли 2022 барномаҳои ихтисосҳои эҷодӣ кушода мешавад. Директори Мактаби саноати эҷодӣ Алена Содикова зикр кард, ки соли 2022 ба донишҷӯёни донишгоҳ ихтисосҳои меъморӣ эҷодӣ, тарроҳии замонавӣ, санъати рақамӣ, фарҳангҳои хунарӣ, маркетинги эҷодӣ ва усулҳои PR бо истифода аз усулҳои инноватсионӣ ва технологияҳои нави таълимӣ омӯзонда мешавад. Ба гуфтаи ректори Донишгоҳи федералии Қафқози Шимоли Дмитрий Беспалов, соҳаҳои эҷодӣ як самти нави рушдёбанда мебошанд. Дар навбати худ, Мактаби саноати эҷодӣ барои фароҳам овардани шароит барои рушди ин соҳа, худшиносии эҷодии донишҷӯён ва кормандон, пешбурди маҳсулоти эҷодии донишгоҳ ва муттаҳид кардани соҳаҳои эҷодӣ дар Қафқози Шимоли пешбинӣ шудааст.

Сарзамини имкониятҳо

Дар марҳилаи интихоби онлайнӣ мавсими панҷуми олимпиадаи умумирусиягии “Я профессионал” зиёда аз 104 ҳазор нафар аз манотиқи мухталифи Федератсияи Россия рақобат карданд. Ин яке аз лоиҳаҳои платформаи президентӣ - «Русия-сарзамини имкониятҳо» мебошад. Озмун 10-уми декабр оғоз шуда, дар он хонандагон дониши худро дар якҷанд бахш - аз журналистика то технологияҳои квантӣ санҷиданд. Ба гуфтаи директор оид ба таҳияи олимпиадаи “Я профессионал” Матвей Навдаев таваҷҷуҳ ба озмун тайи 5 сол охири афзоиш ёфта, лоиҳа ба хонандагон имкониятҳои васеъ фароҳам меорад. Барои иштирокчиён вебинарҳо оид ба роҳнамоии касбӣ ва барои ҳавасмандии бештари бачаҳо ҳар сол форумҳои таълимӣ гузаронида мешаванд. Дар марҳилаи интихобӣ 5 минтақаи Русия пешсафанд: шаҳри Москва (33909 нафар), Санкт-Петербург (10481 нафар), вилояти Свердловск (3182 нафар), Ҷумҳурии Тотористон (2761 нафар) ва кишвари Красноярск (2680 нафар). Натиҷаҳои ин конкурс дар моҳи февраль эълон карда мешавад. Дар марҳилаи ниҳии озмун ба иштирокчиён супоришҳо дода мешаванд, ки бо анҷом додани онҳо хонандагон малакаҳои амалии худро месанҷанд. Ғолибони даври интихобӣ сабақро то охири моҳи апрели соли 2022 идома дода, натиҷаҳо моҳи май эълон хоҳанд шуд. Ғолибони озмун бо диплому медал ва ҷоизаҳои пулӣ (маблағи то 300 ҳазор рубли русӣ) сарфароз гардонида шуда, илова бар ин, ба онҳо хангоми дохилшавӣ ба донишгоҳҳо ва таҳсилоти баъдидипломӣ, таҷрибаомӯзӣ дар ширкатҳои бузург имтиёзҳо дода мешавад.

Таҳияи Дилафрӯзи АВАЗ,
«Омӯзгор»

► ВАСҶИЯ

Боз як сол гузашт...

Боз як соли дигар пир шудем,
Бештар пири батадбир шудем.
Боз омад мучали Соли Паланг,
Ҷомаашро бинигар: ранг ба ранг.
Пойандоз ба раҳаи барфи сафед,
Шуъла зад аз дили халқ шамъи умед.

Соли Нав соли фаровонӣ шавад,
Соли хушбахтию арзонӣ шавад.
Соли Нав соли шикор асту барор,

Ҳама кас кош шавад шоҳсавор.
Соли Нав гандуму дон афзояд,
Сари хон луқмаи нон афзояд.
Равад аз байни башар беморӣ,
Аз ҳама дард шавад тан оӣ.
Соли Нав соли муҳаббат бишавад,
Соли ёриву садоқат бишавад.
Соли Нав панҷаи гирои Паланг,
Меканад рӯзи мо аз дили санг...

Кайҳони СҮҒҒИ

► ҶИКОЯТ

Панди Шайх Шихобуддин

Пирӣ муршид ва доно Шайх Шихобуддин дар сафари дарё ба ман ду насиҳат кард: яке ин ки худбин ва дигар ин ки нисбат ба дигарон бадбин мабош. Ман шунида будам, ки ин шайх хангоми тиловати Куръони маҷид агар ба оятҳои «аҳли ҷаҳаннам» мерасид, зор-зор гирия мекард. Ӯ шабе аз шабҳо аз тарси дӯзах наҳобид ва хангоми субҳ ба гӯшам расид, ки меғуфт: «Чӣ мешуд, агар ҷаҳаннам аз вучуди камина пур мешуд, ки барои дигарон ҷое боқӣ наменонд ва осӣён аз азоби он озод мешуданд».

Яке аз муридонаш ўро ба озодмардӣ ситиш кард ва гуфт:

-Ту касе ҳастӣ, ки дар роҳи Ҳақ ва дин ранҷҳои бисёр кашидай.

Шайх чунин посухаш дод:

-Чаро маро ситоиш мекунӣ? Бехтар ин ки хомӯш боӣ ва сокист шавӣ. Ман ҳар умеде, ки дорам, ба фазлу карами Худованд аст. Ман ба амали худам таъа надорам, чун таъа кардан ба амали худ хатост.

Ў аз хичолат сарашро ба гиребонаш ҳам карда буд ва меғуфт:

-Ман чӣ кор кардам, ки битавонам ба он қорам дил бибандам...

Эй хонандаи азиз, тариқат ҳакин аст, ки аҳли яқин ҳама неку накукор буданд ва фақат хатои худашонро медиданд. Ҳамеша худашонро кохилу танбал мепиндоштанд. Оре, саодату хушбахтӣ дар ин дунё моли касест, ки дар фикри осоиши халқ ва дар ғами мардум бошад.

(Аз китоби «Роҳе ба сӯи «Бӯстон»)

Дар пойтахти мамлакат даври сеюми шаҳрии олимпиада оид ба шоҳмот баргузор гардид.

ХИКОЯ

«Кай буд? Эҳа, кайҳо буд. Дар як он ҳамааш гузашту рафт. Ман дар мактаби деҳа таҳсил мекардам. Дирӯзакак буд, ки коғазӣ даъватномаро барои дар маҷлиси падару модарон иштирок кардан ба падарам оварда месупурдам. Ва падарам дар фермаи колхоз, ки дар байни деҳа ҷойгир шуда буд, молбонӣ мекард. Доим саросема ва банди ташвишу тараддуд буд. Даъватномаро ба даст гирифта, ба сатрҳои дар он сабтшуда чашм медавонд. Қиёфааш чиддӣ, батамкин зери лаб пичиррос мезад:

- Пагоҳ будааст маҷлис. Соати 9-00. Хайр, кӯшиш мекунам, ки дар вақташ иштирок кунам. То пагоҳ... Лаҳзае хомӯш мемонд падарам ва даъватномаро ҷоркат карда, ба қисаи даруни камӯлаш гузошта, даври лабонаш нимтабассуме ба пайдо омада, меафзуд:

- То пагоҳ хеле гап. Насиб карда бошад...

Ва аз пайи қораш ба сӯи ферма рахсипор мегардид. Инак, ман худ ба синну соли падарам расидаам. Ва писарчааму духтарам алоҳида-алоҳида бароям даъватнома овардаанд.

«Муҳтарам...! Пагоҳ, соати 9-00 шуморо ба ҷамъомади падару модарон даъват менамоем. Иштироки шумо ҳатмист. Директори мактаб...»

Дарзамон меандешам, ки пагоҳ қадом рӯз аст? Шанбе! Ҳо, ҳо, шанбе!

Рӯзи истироҳат аст. Насиб бошад, меерам ба мактаб ва дар ҷамъомад иштирок мекунам. Ку, бубинам, чӣ масъалаҳоро муҳокима ва халлу фасл мекунам он ҷо, дар маҷлис.

Соҳиб, ки дар Шаҳри Калон дар наشريи бонуфузе ҳамчун ходими адабӣ фаъолият мекард, бомдоди пагоҳ аз хоб бархеста, ноништо карду роҳи мактабро пеш гирифт. Вай дар ин рӯз, ки ҳавои хушкӯ бебориши фасли зимистон ҳукмронӣ мекард, роҳравон фикр мекард. Фикр мекард, ки моҳи декабр баромадасту то ҳол барф наборидааст. Як дафъа борон борида, ҳаво хеле сарду рутубатнок шуд. Дар кӯҳҳо кам-камак барф борида буд. «Аҷаб зимистоне, аз дил гузаронд Соҳиб.»

Солҳои пеш, он хангом, ки дар мактаб меҳонд, фасли зимистон сардиҳои худро дошт. Хунукӣ шиддат мекард. Рӯз дар миёни барф меборид... Имрӯзу пагоҳ Соли нав мебарояд. Соли нав! Аҷаб чашни шукӯҳманде буд он. Эҳ... зуд гузашту рафт он айёми марғубу ҷаззоб.

Соҳиб ба мактаб расиду ба дарахтону ниҳолони боғи он ва сахни фароҳи назди таълимгоҳ чашм дӯхт. Чашм дӯхту ҳаёлаш дигарбора ба даврони бачагию мактабхонияш рафта дакка хӯрд. Ана, дар ҳо, байн арча мегузоштанд. Се-ҷор рӯз қабл аз таҷлили чашн бо супориши директори мактаб, зани қордону ҷаққон ва соҳибтаҷриба (рӯҳаш шод бод!) қоргарони колхоз аз кӯҳи Мағм арчаи сабзи зебоеро, ки шабеҳи арӯс менамуд, дар мошине бор карда меоварданд. Субҳи соли нав чун дар рӯзҳои иди рамазону қурбон барвақт аз хоб бархоста, ҳамроҳи бародараш бо шитоб дасту рӯ шуста, як пиёла ҷою қаймоқро нӯши ҷон карда, дар мактаб ҳозир мешуданд. Ва ӯ мидид:

Давродаври майдон, ки дар байни он арча гузошта шуда-ву чанд муаллимаю муаллим бозичаҳои булачаби гуногунро

Айёми даргузар

ба шохчаю навдаҳои он овехта, арчаро чун арӯс ороиш медоданд, аз ҷаҳор тараф ҳодаҳои калон-калону гафси ҷӯбиرو рост гузоштаву пояҳои онҳоро ба замин гӯр мекарданд, бо ҳидояти муаллимони дигар, се-ҷаҳор нафар хонандаи синфҳои болоӣ болои мизе баромада таноберо аз нӯги як ҳода ба ҳодаи дигар кашида мебастанд. Ингуна дар ҷаҳор гӯшаи майдони идона аз ҳодае ба ҳодае таноб кашида,

тимсоли аз коғаз тайёркардаи парандагон, аз қабилӣ кабутару зог, булбул ва саъваю сорро дар фосилаи як ваҷаб дар ришта мебастанд. Тимсоли парандагон рангорангу афсонавӣ менамуданд ба чашм ва хангоми вазидани шамол ин тарафу он тараф алвонҷ хӯрда, мегуфтӣ ҳамин ҳоло ба парвоз меоянд. Дар даромадгоҳ, дар пештоқи бинои асосии мактаб бошад, аз ин гуна таноб якеи дигар мекашиданду байрақчаҳои сурхи алвонрангро байн-байни он мебастанд. Фосилаҳое аз вақт сипарӣ мешуду арчаи солинавӣ тайёру омода мегардид. Охири қор, ки барои перостани арча анҷом медоданд, ба фарқи он овехтани шилшилаҳои симгун буд, ки дуруст арчаро ба арӯсе, ки барои ба хонаи шах гусел кардан омода мекарданд, монанд месохт. Соҳиб ба чашмони нурполаи мактабиён ва писарону духтарон нигариста, аз шодию масаррати завқфизое, ки дар лабони онон мавҷ мезад, эҳсос мекард, ки як нишоте ғайримунтазира дар замиранш роҳ ёфтаю кам-камак ошӯбу тугӯни изтиробзо ба деворҳои қалбаш сар мекубад, беқарораш мекунад. Вай дар ин муҳит, ки арчаи сабзгунӣ ораста бо бозичаҳое, чун моҳӣ, заргӯш, филча, шеру паланг ва дигар ашё-моҳу ситорагон, шаклҳои мухталифи геометрӣ дар байни майдон назаррабӣ мекард, ҳамчунин, хонандагонро, ки ба рӯйи ниқоби ҳайвоноти рӯйи оламо кашида буданду оҳангҳои шодмонӣ ва завқи лотасвир ҳамагонро фаро гирифта буд, як ҳамбастиагӣ муназ-замиеро байни Замину Осмон мидид. Меандешид, ки ҳамин муҳит, дар ин деҳаи кӯҳистон, ки аз марказҳои шахрҳои бузург мутамаддин ҳазорон, шояд миллионҳо фарсах дур қарор дорад, зухур кардааст, сари худ дунёи нодири сеҳроқест ва ин дунёро ҳамин омӯзгорону хонандагон офаридаву ба тамошо гузоштанд.

«Наход, ҳамин муаллимону

хонандагонӣ як деҳаи кӯҳистон сеҳру муъҷизаҳо офарида метавониста бошанд?—аз дил мегузаронд Соҳиб ва хомӯшона ба бозичаҳои шохчаҳои арча менигарист. Пас, инҳо одамони муқаррарӣ набудаанд. Метавонанд, ки бо қобилияту хунари худ муъҷиза офаранд. Агар ин ҷо сеҳру муъҷиза набошад, ҷаро ҳоло Замину Осмон тағйир ёфта, Офтоб анвори гарму ҷонбахшаро нисори заминён карда, шидда-

ти сармоҳи дурӯзаю серӯзаро баногаҳон аз байни ғавҷи абрҳо баромада, коҳиш медиҳад? Ростӣ, ин қудрати беинтиҳои одамхост. Дунёро зебо кардаанд. Дунёи дӯстдоштанӣ!»

Бад-ин шева фикр мекард Соҳиб, ки тақрибан 10-12-сола буд. Ва баъд, тадричан тайёрию тараллуд ва амалҳои дигар, ки барои таҷлили чашни Соли нав замина мегузоштанд, ба охир расида, саранҷом хонандагонии синфҳоро бо тартиб саф меоростанд ва ҳама дар интизори ким-чӣ гуна воқеаи боз ҳам ғайримуқаррарӣ (дар тасаввурӣ Соҳиб) ба арчаю омӯзгорон менигаристанд. «Бояд сеҳру муъҷиза рӯй бидиҳад, — пеши худ меандешид Соҳиб ва зерин лаб пичиррос мезад:

- Муъҷизаро одамони нишон меода бошанд ё фариштаю мавҷудоти дигари ноаён ноошно?

Хира-хира дар оинаи ҳаёли рӯёбосояш мебинанд вай: директори дабистон, зани миёнақадӣ рӯйгирди сабзина, ки чашмони дурахшонаш нигоҳи тезе дошт ва аслан аз минтақаи Зарафшон буд, охиста-охиста ба байни сахн баромада, бо чиддиат ва викрои хоси худ микрофонро ба даст гирифта, суҳан оғоз кард. Сароғоз нарма мулоим харф зада, якбора овозаш баланд гардид. Гуфту гуфт. Дар бораи адабу ахлоқ, таҳлили хуб, толибилмоне, ки бо баҳон аъло меҳонанд, гуфт ва интиҳо хонандагонро табрик намуд ба Соли нав ва хоҳони он шуд, ки дар нимсолаи дувум хониши шогирдон беҳтару хубтар гардад. Пас-он, муаллими забон ва адабиёти тоҷик Шоҳин Рустам (садри ҷамъомад) гӯё аз зуҳури муъҷиза хабар меода бошад, чашмонаш барқ задаю шириншрин хандида, нидо кард:

- Бачаҳо, меҳоҳед, ки худӣ Бобои барфӣ ба назди шумо ташриф оварда, ҷамъомади идонаро шукӯху таровати дигар бубахшад? Меҳоҳед?

Ва то дер дар гӯши Соҳиб ин овоз танин андохт.

- Меҳоҳед? Меҳоҳед? Меҳоҳед???

- Меҳоҳем! Меҳоҳем! Меҳоҳем!!!-ҳама баробар посух доданд ва чашм ба ин тарафу он тарафи сахни мактаб дӯхтанд. Мазмун, Бобои барфӣ аз қадом тараф пайдо мешуда бошад?

Ва... рӯй дод муъҷиза. Бобо аз ҷониби дари дабистон бо қулоҳи сурх, риши сап-сафед ва ҷомаи алвоние, ки дар байн-байнаш ситораҷаҳои сафедфром ҷаспонда шуда буданд, (ин ситораҷаҳо рамзи пораҳои барф буданд, ки баъдтар Соҳиб моҳияти онро дарку фаҳм кард), асои сафедгунро дар даст ва халтаи ҳамчунон сурх дар пушт бо таҳаммул қадам зада, ба сахн, ба назди арча омад. Ва бо тантанаю тафохур, ки оҳангу шеваи муболлағомезе дошт, баланд-баланд ва бо овози омирони гафс ба нақл оғоз карда, гуфт, ки аз роҳи дур омадааст. Аз болои кӯҳҳои пурбарф, деҳаю рустоҳои зиёде азобҳои бисёре кашида, оқибат ба ин ҷо, ба мактаби деҳаи Меҳрон расидааст. Хаста шудааст. Ва, инак бояд дам бигирад.

Ба Бобо иҷозат доданд, ки фароғат кунад ва ӯ рӯйи курсии зерин арча бинишад ва абрувои барф барин сафедашро молида-молида, ба ҷаҳор тараф рамузҷӯёна нигарист. Асоияш дар пеши пояш халтааш дар шафати курсӣ. Базму бозича оғоз шуданд ва рақсиданду хушқоли карданд мактабиён ва Бобо хандида-хандида, даҳони халтаашро во намуда, бозичаҳоро қанду қандалотӣ коғазояшон рангбарангу зебоеро бароварда, ба онҳо ҳадя кард.

Соҳиб амиқу равшан дар ёд дорад, ки Бобо пас аз он ҷистону муаммогӯиро шуруъ кард. Ибтидо ҳамин ҷистони маъмулро ба самъи хонандагон расонд:

Меҳи заррин,

Тағи замин.

- Қанӣ, қӣ мегӯяд ҷист он?- пурсид Бобо ва қадам зада ба хонандагон наздик шуд. — Ҳа, ҳа, қӣ мегӯяд? Тухфаи олиҷанобро соҳиб мешавад. Ҳа, ҳа...

Якбораю ноҳоста Соҳиб қадаме чанд пеш гузошта, бо овози баланд ҷавоб дод:

- Сабзӣ!

- Қӣ гуфт? Қанӣ, набераи донояки бобо, пеши ман биё! Биёву савғоти боборо бигир!

Ва Соҳиб ба Бобо наздик шуда, рӯ ба рӯйи ӯ ночунбон истод. Ва яке чашмаш ба бинии сурхи Бобо афтид. Сунъӣ буд бинии Бобо. «Эҳ, - аз дил гузаронд Соҳиб, бинии пластмасии Бобо ранг карда шудааст. Наход? Абрувонаш низ пахтагинанд. Пахтаи сап-сафед. «Як вақт аз зерин ҷомаи алвонранги Бобо почаҳои шим ва кафшҳои (ботинкаҳои) сиёҳаш ба чашмаш бархурданд.

Соҳиб шакалоти ба ӯ дароз кардаи Боборо шармгинона гирифта, парешону маъюс аз Бобо дур шуд.

Сараш гич, дар байни издиҳомӣ хонандагон дилаш заъф карда, ба дард меандешид, ки дар ин тантанайи идона ҳеҷ гуна муъҷизае вучуд надоштааст. Охир, Бобои Барфӣ аз ҳеҷ макону манзили дуру ноошно наомада будааст. Одами муқаррарӣ будааст. Шиму ботинка доштааст. «Дурӯғ. Ҳамааш дурӯғ.»

Ақнун суоле дар мағзаш давр зада, азобаш меод: қӣ бошад ин Бобои Барфӣ?

- Ҷаро зику андуҳгин менамой?

Соҳиб ба пас нигарист. Бародарбузургашро дид, ки хайратомез ба ӯ чашм медӯзад.

- Ҳеҷ чӣ не, — посух дод вай ва оҳиста суол кард:

- Ҳамин Бобои Барфӣ ҳақиқӣ набувад? Қӣ бошад вай?

- Ҳа, ҳа, ҳа, — баланд хандид бародарбузургаш, ки дар синфи ша-шум меҳонд:

- Охир, вай муаллими химия (Нуруллоев Саттор аслан зодаи Самарқанд буду дар ин қаламрав аз омӯзгорони аввалин ҳисоб ме-ёфт) мебошад.

- Муаллими Нуруллоев?

- Ҳо, ҳо. О, аз овозаш нашинохтӣ?

- Не, ҳаёл кардам, ки бобои ҳақиқӣ аст.

- Аз кучо? Муаллим аст...

... Бо гузашти солҳо вай, Соҳибӣ Сипехр ба тантанайи идонаи солинавӣ одат кард. Нақши Боборо яқинд сол муаллим Нуруллоев иҷро мекард, баъд вай ба нафақа баромаду омӯзгори физика Иброҳимов (ҷояш ҷаннат бошад!) Бобои Барфӣ шуда, базму метафсонд. Рақсҳои дилангези аҷиб дошт, муаллим. Ҳайф, ҳайфи инсон!

Чанд соли охири замони Шӯравӣ бародари калонии Соҳиб-Бобобек, ки қадбаланд буду зарофату ҳазлҳои аҷибу ғароиб мекард, ҷомаи Бобои Барфӣ ба бар карда, мактабиёно меҳандонд.

Аҷобат дар он буд, ки бо омӯзгор шудану дар мактаб қор кардани Соҳиб ин вазифа ба дӯши худӣ вай воғузур гардид.

Солҳои баъдичангӣ солҳои вазнин ба шумор мерафтанд. Боре ин гуна Соҳиб либосҳои Бобои Барфӣ дар тан ҳикояву латифа нақл мекард. Ба хонандагонро, ки ба суолҳои ҷавоби дуруст медоданд, аз халтааш қанду вафлику бозичаҳо ҳадя мекард.

Як духтарак (баъдтар фаҳмид, ки вай дар синфи дуюм меҳонда-аст) ба ҷистони гуфтаи ӯ посухи дуруст дода, барои гирифтани савғои Бобо ба назди ӯ ҳозир шуд.

Соҳиб аз халтааш хуштакро бароварда, ба духтарак супорид ва сарашро сила кард:

- Нағз хон, духтарам!

Аммо духтарак ногаҳон ба ғияра даромад. Баланд-баланд мегирист. Ҳама давру бараш ҷамъ омаданд. Мазмун, қӣ воқеа рӯй дода бошад? Муаллима, роҳбари синфашон ҳам шуда аз духтарак вачҳи ғияра карданаширо пурсон шуд. Духтарак чашмонашро молида-молида, ғияролуд:

- Метарсам, — гуфт.

- Аз қӣ метарсӣ? — пурсид муаллима.

- Бобои Барфӣ об мешавад. Ҳаво гарм шудааст, метарсам, ки Бобо об шуда ба замин мерезад...

... Соҳибро аҷаб омада буд, ки духтарак ӯро Бобои ҳақиқӣ пиндоштааст. Магар ин муъҷиза нест?

... Эҳ, ҳамааш дар чашм задан гузашт. Ақнун олам дигар шуд, замони дигар фаро расиданд...

- Муаллим! Ҳо, муаллим! Соҳиб аз байни боғ гузашта, директори мактаб Бахтиёри Фарҳодро дид, ки ӯро ҷеғ мезад.

- Биёед, ҳама мардум ҷамъ шудаанд, мунтазири шумоем. Маҷлисро сар кунем ҳам, мешавад.

Соҳиб оҳиста-оҳиста ҷониби даромадгоҳи дабистон рахсипор гардид.

Шодӣ РАҶАБЗОД,
«Омӯзгор»

► ДАРХОСТ

Деҳаи Басмандаи Чамоати деҳоти Ваҳдати ноҳияи Деваштиҷ дар доманаи каторкӯхҳои Туркистон ҷойгир шудааст. Дар ин деҳа зиёда аз 10 ҳазор нафар аҳоли ҳаёт ба сар бурда, шугли асосияшон растанипарварӣ ва чорводорӣ мебошад.

Солиҳои таҳсили 2013-2014 бо ташаббуси шодравон Мамлакат Ёрова дар русти Басманда муассисаи таҳсилоти томактабии №6 ба фаъолият оғоз намуд. Аввалин мудирӣ кӯдакистон худӣ М. Ёрова таъин гардида буд. Бонуи масъулиятшинос барои беҳтар намудани сифати таълиму тарбияи кӯдакон бо маблағи зиёда аз 200 ҳазор сомонӣ тамоми таҷхизоти зарурӣ кӯдакистонро дастрас намуд. Аммо муассиса дар бинои бошишгоҳи саҳронӣ ба номи Ҳотам Курбонов ҷойгир буд ва ба меъёру талаботи таълимӣ ҷавоб дода наметавонист. Мамлакат Ёрова орзуи онро дошт, ки кӯдакистон бо бинои наву замонавӣ ва мутобиқ ба стандартҳои таълимӣ таъмин

Номи некашро гиромӣ бидорем!

гардаду тифлакони дар шароити мусоид ба таълиму тарбия фаро гирифта шаванд...

Хушбахтона, моҳи июни соли равон аз тарафи идораи сохтмони асосии вилоят ва бо

дастгирӣ раиси вилояти Суғд Рачаббой Аҳмадзода сохтмони бинои нави кӯдакистон барои 3 гурӯҳ оғоз гардид. Он аз ду қабат иборат буда, зиёда аз 60 хучраи кориро дар бар

мегирад. Орзуи деринаи аввалин мудирӣ муассисаи таҳсилоти томактабии рақами 6 Мамлакат Ёрова амалӣ гардида истодааст, аммо сад афеӯс, ки ӯ дигар дар байни

мо несту ин рӯйдоди хушро намебинанд...

Номбурда коллеҷи омӯзгорӣ ба номи академик Б. Ғафуровро бо дипломи сурх хатм намуд ва барои сайқал

додани дониш ба Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Б. Ғафуров дохил шуда, соли 2011 онро бо ихтисоси омӯзгори забон ва адабиёти тоҷик хатм намудааст. Дар айёми донишҷӯӣ ва фаъолияти корияш дар мактаби миёнаи №7 раисии Шӯрои духтаронро бар уҳда дошт. Ин бонуи заҳматпеша айёми фаъолиятш дар муассисаҳои гуногуни таълимӣ аз тарафи мактаб, муассисаи таҳсилоти томактабӣ ва шуъбаи маориф бо ифтихорномаҳо сазовор дониста шудааст. Аммо мукофоти аз ҳама олии барои М. Ёрова ин қадридонӣ ва ҳурмату эҳтироми волидону ҳамдеҳагон ба шумор мерафт. Шодравон М. Ёрова бонуи ташаббускору ташкилотчӣ буд.

Сокинони деҳа М. Содикова, Д. Рустамова, М. Ёрова, М. Қобилова ва дигарон меҳоканд, ки кӯдакистони №6-и деҳаи Басманда ба номи муаллима

гузошта шавад. Бинобар ин, аз мақомоти давлатии ноҳия, вилоят ва Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дархост менамоянд, ки ба хотири қадриносии аз хидматҳои муаллима, ҷидду ҷаҳд дар ташкил намудани муассисаи таҳсилоти томактабии деҳаи мазкур ва тақмили мустаҳкамгардонии пояи модии таълимгоҳ хотираи собиқ мудирӣ муассисаи пос дошта шудаду ин кӯдакистон ба номи аввалин роҳбари муассисаро бар худ бигирад. Агар ин амали хайр анҷом шавад, барои ҳавасмандии дигар духтарони деҳа ба соҳаи маориф ва ё фаъолият дар дигар бахш соҳаҳо нақши муҳим мебошад.

**Р. ЁРОВА,
М. СИДДИҚОВА,
М. ЁРОВА,
Д. РУСТАМОВА**

ва дигар сокинони деҳаи Басмандаи ноҳияи Деваштиҷ

► ПУРСЕД, ҶАВОБ МЕДИҲЕМ!

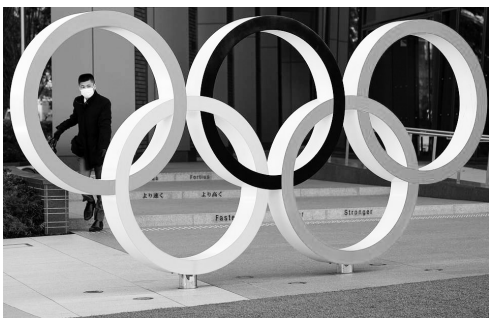
Рамзи бозиҳои олимпӣ чӣ маъно дорад?

Дар бораи пайдоиш ва чиро ифода кардани нишони бозиҳои олимпӣ, ки аз панҷ ҳалқаи ранга иборат аст ва муаллифи он маълумот доштан меҳокем.

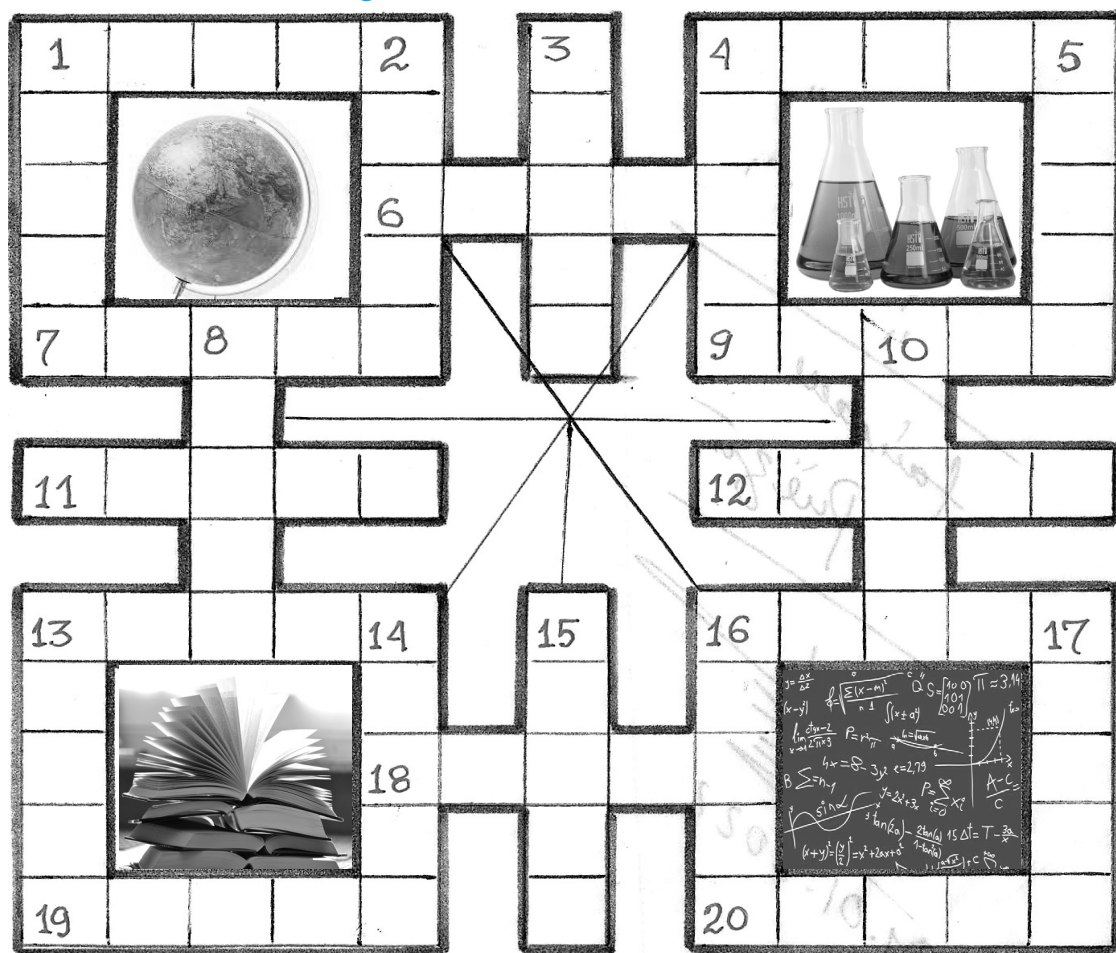
**Сабур АҚРАМОВ,
Илҳом НЕЪМАТОВ,
донишҷӯёни ДТҶТ ба номи С.
Раҳимов**

Нишони бозиҳои олимпӣ соли 1913 аз тарафи Пьером де Куберте ном шахс тасвир ва пешниҳод гардида буд. Мақоми расмӣ тасдиқи ин нишон дар бозиҳои соли 1914 (дар Белгия) сурат гирифт. Ҳангоми муаррифии рамзҳои Пьером де Куберте қайд намуд, ки панҷ ҳалқаи олимпӣ, ки дар рамз тасвир ёфтааст, панҷ қисми рангхоро ташкил медиҳад, ки рӯҳи олимпиадаро ифода мекунад. Якҷанд нави маънидодкунии ин рамз мавҷуд аст, ки дақиқтаринашон инҳоянд: нави якум чунин аст: Ҳар як ҳалқаи ранг ба китъаи мухталиф тааллуқ дорад. Масалан, Аврупо – кабуд, Африқо – сиёҳ, Амрико – сурх, Осиё – зард, Австралия – сабз. Баъдан ба ҳулосае омаданд, ки ин рангҳо аз он сабаб дарҷ гардидаанд, ки парчамҳои ҳар давлат ҳадди ақал як ранги ин рамзро доро мебошад.

Нави дигари тафсир чунин аст: панҷ ҳалқаи бозиҳои олимпӣ бо рангҳои мухталиф нишонаҳои намудҳои гуногуни варзиш мебошанд. Ҳамин тавр, шиноварӣ, ки бо об алоқаманд аст, аз ҳамин сабаб рангаш кабуд, шамшербозӣ – оташ аст, ҷане рангаш сурх, давидан ба масофаи муайян – замин, рангаш зард, аспдавонӣ – дарахт, рангаш сабз, тирпаронӣ – металл, рангаш сиёҳ.

Муаммои «Риёзӣ»

Аз ҷап ба рост:

1. Иسمи умуии воситаҳои нақлиёт. 4. «Навг ва ***», романи адаби тоҷик. 6. Он, ки бештар шукр мекунад. 7. Қаҳрамони достони «Вис ва Ромин». 9. Узви инсон. 11. Ҳаммаънои расм. 12. Иسمи занонаи тоҷикӣ. 13. «Ҳиёбони ***», асари адаби шинохтаи тоҷик. 16. Ҳуроки миллий. 18. Иسمи дигари ситора. 19. Обёрикунада. 20. Гардун, сипехр, само.

Аз боло ба поён:

1. Шахси дар кори худ ҷирадаст ва ҳунарманд. 2. Рамзи миллий. 3. Нави ширинӣ. 4. Шаҳр дар Ҷумҳурии Тоҷикистон. 5. *** Амиршоев, Қаҳрамони ИҶШС. 8. Иسمи мардонаи тоҷикӣ. 10. Ҳаммаънои вожаи Ватан. 13. Тартиб, назм. 14. «*** и беадаб дигар макун зиштӣ ба рӯи ӯ» (М. Тур-сунзода). 15. «Асад ва ***», қаҳрамони асари А. Шукӯҳӣ. 16. Хушнависро ғӯянд. 17. *** Шарифзода, шоири тоҷик.

Мураттиб Ҳотами ҲОМИД

Сафробахши ғаҳон омӯзгор аст.

ОМУЗГОР

Муассис: Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон

Почтаи электронӣ: omuzgor@inbox.ru
Сомонаи ҳафтанома: www.omuzgor-gazeta.tj

Сармуҳаррир
Ноилшоҳ НУРАЛИЗОДА

Ҳайати М. ИМОМЗОДА, Э. НАСРИДИНЗОДА, Н. САИД, М. САЛОМИЁН, Г. ҒАНИЗОДА, Д. ҚОДИРЗОДА,
таҳрир: Н. СОБИРЗОДА, Ф. РАҲИМӢ, А. МУРОДӢ (ҷонишини сармуҳаррир), Н. ОХУНЗОДА (котиби масъул)

Суроға: 734025, ш. Душанбе, х. Айни - 126, Телефонҳо: қабулгоҳ – 225-81-55, ҷонишини сармуҳаррир – 225-81-58, котибот – 225-81-57, муҳосибот – 225-81-61

«Омӯзгор» тахти рақами 0018/рз, аз 13.07.2015 дар Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон аз нав номнавис шуда, тахти рақами 0110005977 дар Кумитаи андозаи назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба қайди давлати гирифта шудааст. Нашрия ба хотири чандандеш маводе низ ба таъби мерасонад, ки идораи ҳафтанома метавонад бо муаллифони ҳамфикр набошад ва барои онҳо масъулият ба уҳда нагирад.

Навбатдори шумора

Ҳ. ҲОМИД

Ҳафтанома дар матбааи нашриёти комплекси «Шарқи озод» ба таъби расид. | Индекси обуна – 68850 | Адади нашр: 37571 | Нусха | Таррох: С. Ниязов | Ҳуруфчинон: С. Саидова ва Д. Забиров

Навиштаҳо ва суратҳои ба идораи ҳафтанома воридгашта ба ғардонидани намунаанд. Идораи ҳафтанома навиштаҳои дар ҳаҷми на бештар аз 4 саҳифаи компютери андозаи 14 (фосилаи 1,5) – и ҳарфи Times New Roman Tj. қабул менамояд.